

משרד החינוך התרבות והספורט
המינהל הפדגוגי

האגף לחינוך מיוחד

האגף לתכניות לימודים

היסטוריה

תכנית לימודים לתלמידי החינוך המיוחד
בבית הספר הממלכתי

ירושלים התשנ"ה

מהדורה ראשונה

כתיבה:

**מרים לוינ
לילית אביצור
חיה אדרי**

ייעוץ:

**פרופ' יוסף גורני, אוניברסיטת תל אביב
ורדה ירושלמי
רחמים מלמד-כהן**

עריכה סופית:

ציפי באב

ועדת התכנית:

**פרופ' מלכה מרגלית, יו"ר הוועדה, אוניברסיטת תל אביב
ציפי באב, מרכזת הוועדה, האגף לתכניות לימודים**

משה אילן, מנהל האגף לתכניות לימודים
עליזה בן-מנחם, מכללת לוינסקי
חיה יגודה, ועד ההורים המרכזי
אסתר ליפשיץ, מפקחת, האגף לחינוך קדם-יסודי
דניאלה מונטל, מפקחת, האגף לחינוך מיוחד
רחמים מלמד-כהן, מפקח, המינהל הדתי
רות קסל, מנהלת בייס "און" תל אביב
דליה שלומי, האגף לתכניות לימודים

עריכת הלשון:

ציפי שוחט

סדר:

ארט פלוס בע"מ

תוכן העניינים

- א. מבוא וקווים מנחים לתכנית 4
- ב. מטרות 5
- ג. אוכלוסיית היעד של התכנית 7
- ד. דרך הוראת היסטוריה בחינוך המיוחד 8
- ה. מסגרת התכנית ומבנה 10
- ו. משך הזמן המוצע להוראת התכנית וההבדלים בין הרמות 11
- ז. פירוט התכנית 14
- ח. הצעות דידקטיות 19
- ט. טבלאות הפריסה של נושאי הלימוד 22

א. מבוא וקווים מנחים לתכנית

לפניכם תכנית מסגרת להוראת היסטוריה לחטיבת הביניים בחינוך המיוחד. התכנית גמישה ומודולרית מבחינת הנושאים, המוקדים והדגשים המוצעים בה. התכנית רחבת ההיקף מאפשרת התאמת חומרי למידה לתלמידים ברמות שונות, לתלמידים בעלי כושרי הספק שונים ולצרכים של תלמידים חריגים מסיבות שונות במסגרות לימוד פורמליות מגוונות.

בתכנית הלימודים בהיסטוריה לחינוך הרגיל (תשלי"ה), נאמר: "עניינו של העיון ההיסטורי הוא העבר האנושי, כפי שהוא עיצב את חייהם של יחידים ושל חברות. יתרה מזו, ההיסטוריה היא מכלול הניסיון האנושי, ומכאן חשיבותה בשביל הכלל. ללא ידיעת העבר אין האדם יכול להבין את ההווה שלו, מאחר שכל הווה מעוצב על ידי העבר, ובכך טמונה חשיבותו החינוכית של לימוד ההיסטוריה. עם זאת, אין אפשרות להתוודע לכל מאורעות העבר, ולכן העיון ההיסטורי הוא סלקטיבי מעצם מהותו". דברים אלה חלים גם על התכנית לחינוך המיוחד.

התכנית לחינוך המיוחד תובעת סלקציה סובייקטיבית נוספת, וזאת בשל השונות הרבה כל כך של אוכלוסיית התלמידים במסגרת החינוך המיוחד. על כן, גם אם נתפסת תכנית הלימודים כ"עמוסה" מדי, אפשר לבחור מתוכה נושאים להוראה ואין ללמד את כולה. בתכנית, המלצות לבחירת תכנים להוראה על-פי שיקול הדעת של המורה ועל-פי סדר עדיפויות, שבו הצעה ראשונה היא בעלת חשיבות רבה מן השנייה, ואילו ההצעה השנייה מומלצת כ"רשות" להרחבה ולהעשרה*.

אצל הלומדים בחינוך המיוחד תחושת השייכות רופפת, והניכור גובר ומגביל את ההנעה ללמידה בכלל וללימוד היסטוריה בפרט.

הוראת ההיסטוריה נתפסת כתהליך ולא כמצב, לכן למידת-הוראת ההיסטוריה תיעשה כתהליך של למידה פעילה (עד כמה שניתן ללמד כך במסגרות החינוך המיוחד). בלימוד בדרך זו נעשה העבר משמעותי בעיני הלומדים, וגורם העשוי לחזק בהם את תחושת השייכות וההזדהות עם הקבוצה האנושית ועם הקבוצה הלאומית שאליה הם משתייכים.

* העדיפות הראשונה מודפסת באות רגילה, והשנייה מודפסת באות מעובה.

ב. מטרות

מטרות-על

1. התלמידים יכירו בייחודו של עם ישראל ובדרכו בתולדות העמים ובהשפעות הדדיות שביניהם.
2. התלמידים יחוו שייכות לעם, למדינה ולחברה האנושית.
3. התלמידים יוכלו להשתלב בחברה באמצעות ידע ובאמצעות עולם מושגים מקובל ומשמעותי, שירכשו לעצמם במהלך הלימודים.

המטרות

א. בתחום הקוגניטיבי

1. התלמידים יכירו אירועים היסטוריים חשובים בעם ישראל ובאומות.
 - 1.1. התלמידים יכירו תקופות חשובות ואירועים מרכזיים ויבינו את מרכיביהם ואת מה שגרם להם.
 - 1.2. התלמידים יכירו זמויות חשובות, שעמדו במרכזם של אירועים היסטוריים עיקריים.

ב. בתחום האפקטיבי

2. התלמידים יטפחו הזדהות עם ערכי העם והמדינה.
 - 2.1. התלמידים יכירו את ייחודו, את מהותו ואת גורלו של עם ישראל לאורך ההיסטוריה.
 - 2.2. התלמידים יכירו זמויות שחוללו אירועים בהיסטוריה של עמנו.
 - 2.3. התלמידים יכירו באחדות העם ובשותפות הגורל של העם היהודי על עדותיו ותפוצותיו.
3. התלמידים יטפחו הבנה וסובלנות כלפי שונות לאומית ותרבותית.
 - 3.1. התלמידים יטפחו יחס כלפי אנשים על-פי מעשיהם ולא על-פי השתייכותם הקבוצתית.
 - 3.2. התלמידים יטפחו את היכולות להבין את עמדתו של השונה מנקודת המבט שלו, ולעמוד על הסכנות שבאלימות.
 - 3.3. התלמידים יטפחו את ההכרה בקיומן של נקודות ראות שונות (לא אחת בלבד), שאפשר להבין ולקבלן.
 - 3.4. התלמידים יעמדו על הסכנות שבאלימות ובחוסר סובלנות ביחסים שבין בני אדם ובין חברות בעבר ובהווה.
 - 3.5. התלמידים יפיקו לקחים מאירועים היסטוריים הרסניים, המאופיינים בהיעדר סובלנות ובאי-קבלת השונה.

ג. בתחום המיומנויות

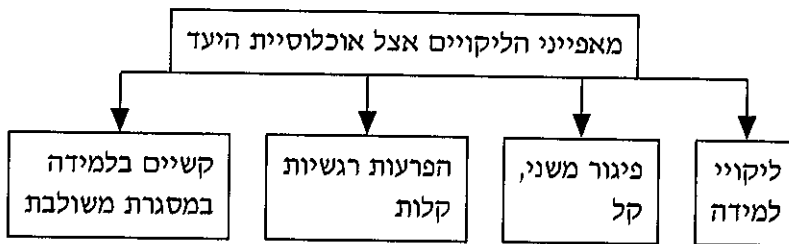
- 4. התלמידים ירכשו מיומנויות בסיסיות הדרושות ללימוד היסטוריה.
- 4.1 התלמידים יפתחו יכולת להפיק מידע ממקורות היסטוריים בולטים.
- 4.2 התלמידים יידעו לנסח שאלות, לתאר, לתמצת ולנתח אירועים היסטוריים ברמה הלשונית שלהם.

ג. אוכלוסיית היעד של התכנית

התכנית מיועדת לתלמידים הלומדים במסגרת החינוך המיוחד. אוכלוסיית החינוך המיוחד מגוונת ומורכבת מקבוצות בעלות מוגבלויות שונות; ולכן, יש להציע לה תכנית לימודים שתתאים לשונויות הרבות של תלמידים בעיקר בתחום הקוגניטיבי. שונויות אלו באות לידי ביטוי בשלוש מסגרות:

1. במסגרת אינדיבידואלית: ליקויים מספר אצל אותו תלמיד.
2. במסגרת של קבוצה: הטרוגניות של חריגויות בכיתה המיוחדת, המקדמת.
3. במסגרת כוללת: בית ספר שבו מופעלות תכניות שילוב שונות כגון: כיתות משלבות של ילדים רגילים ושל ילדים לקויי למידה; כיתות מיוחדות בתוך בית ספר רגיל.

המגוון הרב של הנושאים הכלולים בתכנית מאפשר למורים להתייחס גם לשונות בעוצמת החסך בלמידה אצל התלמידים.

הקשיים המיוחדים בלימוד ההיסטוריה בחינוך המיוחד

הקשיים המאפיינים את לימוד ההיסטוריה בחינוך המיוחד נובעים מן החשיבה הקונקרטי, שפירושה חוסר יכולת לחרוג מתחומי הסביבה הקרובה ומגבולות הזמן המידי, ומן הליקויים הקוגניטיביים המאפיינים אותם.

הליקויים והחריגויות המאפיינים את מרבית אוכלוסיית החינוך המיוחד הם: ליקויים בזכירה, בהבנה ובהפשטה.

ליקויים בתפיסת זמן - תפיסת רצף, תפיסת מוקדם ומאוחר, תפיסת בו-זמניות.

ליקויים בתפיסת סיבתיות - הבחנה בין סיבה ומסובב, תפיסת הקשר בין סיבה ומסובב.

ד. דרך הוראת היסטוריה בחינוך המיוחד

תכנית לימודים זו מתחשבת בצורכי התלמידים לשפר את דימויים העצמי, להגביר את ביטחונם העצמי ולהצליח להשתלב בחברה.

קיימות שתי אפשרויות להוראת היסטוריה במשך שלוש שנות הלימודים בחטיבת הביניים:
אפשרות א' - על פי רצף כרונולוגי.
אפשרות ב' - על פי חתכים, לפי נושאים.

הבחירה באפשרות א' עלולה לגרום לתלמידי החינוך המיוחד "ללכת לאיבוד" בתוך רצפים היסטוריים ארוכים ומייגעים. הבחירה באפשרות ב', על פי נושאים, עלולה למנוע מתלמידינו אפשרות לבנות בתודעתם רצף כרונולוגי. תכנית המציעה הוראה לפי אחת משתי האפשרויות מבטלת, מלכתחילה את הסיכוי להשיג מטרה מרכזית בהוראת היסטוריה. לפיכך, מוצע למורים המלמדים היסטוריה לבחור באירועים היסטוריים תוך כדי שמירה על הרצף הכרונולוגי. הצגת אירועים, תהליכים היסטוריים ודמויות מרכזיות בפני התלמידים תודגש, על פי שיקול הדעת של כל מורה, בהתאם לכיתה הספציפית שבה הוא מלמד.

ההיסטוריה היא היסטוריה אחת, ולכן אין להפריד בהוראה בין היסטוריה "כללית" להיסטוריה "יהודית". תולדות עם ישראל יילמדו על רקע תולדות העמים שלצדם חיו היהודים על מורשתם המערבית מחד גיסא, ועל שייכותה לאזור הים התיכון (על המתחים והסכסוכים המתרחשים בו) מאידך גיסא. בהקשרים אלה יהיה מקום להציג פרקים קצרים העוסקים בתמורות עולמיות, שחוללו שינויים בחיי עמנו.

חומר הלימודים בהיסטוריה פרוס על פני שלוש שנות הלימוד בחינוך המיוחד בחטיבת הביניים, אך ניתן לצמצם את הפריסה לשנתיים, ובמקרים דחוקים - אף לשנה אחת (ראה פירוט התכנית).

פרקי התכנית הם:

- א. שיבת ציון ובניית בית המקדש השני (בית שני) והקשרים שבין ממלכות יוון ורומי.
- ב. יהודים באירופה בימי הביניים - שגשוג ושפל על רקע המשטר הפאודלי ומשטר הכנסייה.
- ג. שינויים גדולים בעולם (הרנסנס).
- ד. העת החדשה - הזמן החדש.

משכי הזמן שיש להקצות להוראת פרקים אלה לא יהיו זהים. לתקופה העתיקה, לתקופת בית שני ולימי הביניים נקדיש זמן מועט יחסית.* לתקופות החדשה והחדישה יוקדש זמן רב יותר, מכיוון שהן קרובות יותר לזמן המודרני, וחשובות יותר להבנתו. להוראת העת החדישה יוקצה הזמן הרב ביותר.

בחירת דגשים ומוקדים של הנושאים השונים תותאם, כאמור, לצורכי ההזדהות של התלמידים, ליכולת הלמידה שלהם ולמידת הרלוונטיות של החומר לגביהם בהווה ובעתיד. המורים יידרשו למיומנות מיוחדת לצורך התאמה. מצד אחד, יהא עליהם לוותר על שימוש בתאריכון מדויק במהלך הוראת ההיסטוריה; ומצד שני, עליהם לשמור על הוראת רצפים היסטוריים. מומלץ, אפוא, למורים בחינוך המיוחד לבחור נושאים מרכזיים, שניתן למצוא להם השלמות והקבלות בדיסציפלינות אחרות.

* תקופת האבות וימי בית ראשון נפקדו מן התכנית כדי לא לחזור על הפן ההיסטוריוגרפי של המקרא.

ה. מסגרת התכנית ומבנה

תכנית הלימודים בהיסטוריה לחינוך המיוחד מנסה להציג ברצף כרונולוגי היסטורי נושאים ואירועים היסטוריים שיש בהם חשיבות חברתית, לאומית, פסיכולוגית והשכלתית.

את התכנית ותכניה נציג על פי הקריטריונים הבאים כפי שהם מופיעים **בטבלת הפריסה:**

1. **רצף כרונולוגי** (התקופה), הרצף מכיל, אמנם, פערים; אך, כמובן, שיש בו גם סימולטניות של אירועים.

2. **אירועים/נושא:** בדיון על ההתרחשויות והתופעות תודגש התופעה הקצרה או המתמשכת, המבוססת על מחזוריות של שינוי ושימור באמצעות אירועים למיניהם, כמו: מלחמות, הסכמי שלום, ושינויים במשטרים ובאידיאולוגיות חברתיות, דתיות וכלכליות. תוך כדי כך יימצאו היבטים זהים, החוזרים על עצמם ("שימור"), והיבטים אחרים שהיו ייחודיים לתקופה או לאירוע ("שינוי").

3. **תהליך היסטורי:** התהליך ידגיש את התוצאות הייחודיות של אירועי התקופה הנדונה ואת הדמויות הפועלות בה, כמו: חזרה והתחדשות היישוב בא"י או עידן המהפכות.

4. **מיקוד:** המורים יכולים להתמקד בעקרונות מתוך החומר הנלמד ולהדגישם. עקרונות יכולים להיות מסרים ערכיים חשובים, המתייחסים להכללות או למסקנות בתחום הנושא ההיסטורי הנדון, כמו:

- אנטישמיות גזעית כמכשיר פוליטי.
- תודעת השליחות של תנועת ביל"ו: הכנת הקרקע לעם כולו.

5. **דמויות:** נבחרו דמויות מרכזיות מתוך עמנו ומתוך עמי העולם, שפעלו בתחום ההנהגה המדינית, הצבאית והרוחנית-דתית, והשפיעו על מהלכים, אירועים ועמים כמו: ישו, נפוליון והרצל.

6. **מושגים:** נתייחס למושגים חשובים והכרחיים להבנת הנושא, להסברתו, ולהרחבת האוצר הלשוני, כגון: גלות, אנטישמיות, עלילת-דם, דמוקרטיה, סרטיפיקטים, ספר לבן, פאשיזם. חשיבות רבה מיוחסת להוראת מושגים בחינוך המיוחד. לעתים מותנית הבנת הנושא כולו בהבנת מושגי מפתח שלו. מושגים שונים יכולים להוות נקודת מוצא להוראת היסטוריה.

תוכני התכנית ומוקדיה אורגנו בלוחות על פי הקריטריונים המפורטים לעיל ובהתייחס להיבטים נוספים כמו נושאי חתך או נושאים מרכזיים.

ו. משך הזמן המוצע להוראת תכנית זו וההבדלים ברמות

חמש אפשרויות מוצעות בתכנית. בכל שנת לימודים תילמדנה לפחות 2 שעות שבועיות.

1. **רמה א':** שלוש שנות לימוד בכיתות ז', ח', ט' - הרחבה והעמקה במסגרת כיתות שילוב חינוך מיוחד בחינוך רגיל.
- הרחבה והעמקה במשך שלוש שנות לימוד.
- לתלמידים המשתלבים גם בשיעורי היסטוריה, אך זקוקים לפישוט החומר.
- לתלמידי חינוך מיוחד המשתלבים בהרבה מקצועות אך לא בשיעורי היסטוריה.
- לתלמידים בעלי קשיי למידה קלים בכיתות מקדמות.
152 ש"ש
2. **רמה ב':** שתי שנות לימוד בכיתות ז', ח', ט' בחטיבת הביניים, לרוב בכיתות אָם של חינוך מיוחד (כיתות מקדמות).
- לכל סוגי אוכלוסיית היעד, למעט תלמידים משתלבים ותלמידים חלשים.
114 ש"ש
3. **רמה א' מקוצרת:** שנת לימוד אחת במפת"נים או בבתי ספר מקצועיים.
4. **רמה ב' מקוצרת:** שנת לימוד אחת: למסיימי בית-הספר היסודי המיוחד, הממשיכים לימודיהם בבתי ספר מקצועיים נפרדים, או שהם ממשיכים בבתי ספר עמלניים.
86 ש"ש
5. **"תכנית מינימום":** שלוש שנות לימוד (או יותר) בכיתות מקדמות ז'-י"א, במסגרות חינוך שונות.
152 ש"ש

מאחר שהמגמה הנפוצה כיום במערכת החינוך היא להגביר שילוב של תלמידים חריגים במסגרות החינוך הרגילות - יש צורך, על כן, להכין חומרי למידה משוחררים מ"יתוג" של חינוך מיוחד, אשר יקבילו במידה רבה לחומרי למידה רגילים; אולם, אלה יהיו שונים מהם בברירת החומר, במיקוד, בפישוט ובשכתוב הטקסטים בהיסטוריה, ללא פגיעה ברגשות אוכלוסיית היעד.

תכנית מינימום

בעמוד 17 תופיע הצעה (אפשרות חמישית) המיועדת לאוכלוסייה ברמה נמוכה בכיתות סגרגטיביות, שאינן מיועדות לשילוב.

הצעה זו היא **תכנית מינימום**, המתחברת עם התכנית הרגילה שבסילבוס זה, החל בנושא מלחמת העולם השנייה.

בתכנית המינימום לא הוקצו שעות הוראה לנושאים בשנות לימוד, אלא בהמלצות מקיפות בדבר משך ההוראה בהכללה. הסיבה לאי-הקצאה מדויקת של שעות הוראה נובעת מאופיה של אוכלוסיית היעד, שהיא בעלת קשיים קוגניטיביים רבים.

לוח אפשרויות להקצאת שעות הוראה בהיסטוריה על פי כיתות, רמות ונושאים

אפשרויות / רמות		אפי' רמה א' גבוהה מקוצרת		אפי' ב': רמה ב' בינונית		אפי' רמה א' גבוהה		אוכלוסיית יעד	
שעות מוקצות לנושא / לפרק בהיסטוריה		כיתות שוליינות בבתי"ס מקצועיים		כיתות מקדמות בבתי"ס רגילים		תלמיזים משתלבים כיתות רגילות בבתי"ס רגילים			
מספר שעות	חלוקה לשנים	מספר שעות	חלוקה לשנים	מספר שעות	חלוקה לשנים	מספר שעות	חלוקה לשנים		
שנת לימודים אחת (אפשר יותר)	2	--	שנת לימודים אחת (אפשר יותר)	--	כיתה ז' או כיתה ח' 54 שעות	2	כיתה ז' 57 שעות	2	העת העתיקה שיבת ציון ארץ ישראל תחת שלטון יוון ארץ ישראל תחת שלטון רומי המרכו היהודי בבבל ימי הביניים דתות כובשות עולם יהדות ספרד והגיורוש היהודים באירופה הנוצרית קהילות היהודים בפולין העת החדשה היהודים במזרח אירופה היהודים בארצות האיסלם תגליות והמצאות עידן המהפכות העת החדשה האנטישמיות והתנועה הציונית היישוב היהודי בארץ-ישראל והעליות מלחמת העצמאות I-ה והצהרת בלפור התפתחות היישוב בארץ אירופה והיהודים בין מלחמות העולם מאורעות תרצ"ו-תרצ"ט מלחמת העצמאות II- ותוצאותיה משואה לתקומה החיים במדינה שלנו הסכסוך היהודי-ערבי ותהליך השלום
	4	--		6		6			
	4	--		8		8			
	--	--		2		2			
	3	10		6		6			
	7	10		7		7			
	--	--		3		3			
	--	--		2		2			
	3	3		5		5			
	3	9		9		9			
	4	4		4		4			
	4	2		4		4			
	4	6		5		5			
	4	5		4		4			
4	4	4	4						
4	4	4	4						
4	4	4	4						
4	4	4	4						
18	18	18	18						
3	3	3	3						
2	2	2	2						
86		88		114		152			

ז. פירוט נושאי התכנית

פרק א': יהודים בעולם העתיק - תקופת בית שני

הנושאים:

- א. שיבת ציון ובניית בית-המקדש השני
- ב. ארץ ישראל תחת כיבוש יוון:
 - אתונה וספרטה
 - כיבושי אלכסנדר
 - מרד החשמונאים
- ג. ארץ ישראל תחת הכיבוש הרומי:
 - כיבוש ארץ-ישראל
 - המרד הגדול וחורבן בית שני
 - המרכז ביבנה ומרד בר כוכבא

פרק ב': יהודים באירופה בימי הביניים - שגשוג ושפל

הנושאים:

- ה. דתות כובשות עולם:
 - הנצרות
 - האיסלם
- ו. יהדות ספרד וגירושיה:
 - תור הזהב
 - גירוש יהודי ספרד
- ז. יהודים באירופה הנוצרית:
 - השתלבותם ודחייתם
 - מסעי הצלב
- ח. שגשוג הקהילה היהודית בפולין

פרק ג': שינויים גדולים בעולם - הרנסנס

הנושאים:

- ט. יהודים במזרח אירופה:
 - חסידות
 - השכלה
 - אמנסיפציה
- י. יהדות בארצות האיסלם:
 - כיבוש ארץ-ישראל על ידי התורכים ורציפות היישוב היהודי בארץ-ישראל
 - יהודים משתלבים בארצות האיסלם: גידול ושגשוג, פיתוח מסחר חובק עולם, עליות לארץ-ישראל

יא. תגליות והמצאות:

- תגליות גיאוגרפיות ומדעיות
- המצאות טכנולוגיות
- חידושים באמנות
- המהפכה הצרפתית
- נפוליון וכיבוש אירופה
- מהפכות כלכליות (תעשייתית, חקלאית וכו')

יב. עידן המהפכות:

פרק ד': העת החדשה - הזמן החדש

הנושאים:

יג. האנטישמיות והתנועה הציונית:

אנטישמיות:

- אמנסיפציה שהכזיבה
- משפט דרייפוס
- סוג חדש של אנטישמיות
- פרעות
- הגירה
- התעוררות לאומית
- ציונות מדינית

התנועה הציונית:

יד. היישוב בארץ-ישראל והעלייה אליה
היישוב הישן בארץ והיציאה מהחומות
העליות - הראשונה והשנייה:

- חקלאות יהודית
- הבילויים
- הקמת התיישבות שיתופית
- הקמת תל אביב

טו. מלחמת העולם הראשונה והצהרת בלפור
מלחמת העולם הראשונה והיישוב בארץ:

- המלחמה ותוצאותיה
- בעיות היישוב בארץ
- כיבוש ארץ-ישראל על ידי הבריטים
- המנדט הבריטי
- ראשית התנועה הלאומית-ערבית
- מאורעות 1921

טז. התפתחות היישוב בארץ:

- עלייה שלישית: עלייה חלוצית בעיקר
- הקרב על תל-חי והקמת ההגנה
- עלייה רביעית: פיתוח עירוני ומוסדות תרבות

יז. אירופה והיהודים בין המלחמות
אירופה בין המלחמות:

- המהפכה הקומוניסטית ברוסיה
- משבר כלכלי עולמי
- עליית הנאציזם
- חוקי הגבלת יהודים בגרמניה
- התגברות גלי העלייה:
- בריחה מן הנאצים
- מרד ערבי
- פגיעות ורצח יהודים בארץ
- יישובי חומה ומגדל
- הקמת האצ"ל והמוסד לעלייה בי

יח. מאורעות תרצ"ו-תרצ"ט ותולדותיהן:

- כיבוש אירופה על ידי הנאצים
- ארה"ב מצטרפת
- ניצחון מוחץ אבל כאוב
- אירופה שסועה ושותתת דם
- משפטי עשיית דין בנאצים
- היווצרות המעצמות

יט. מלחמת העולם השנייה ותוצאותיה:
מלחמת העולם השנייה

כ. משואה לתקומה:
השואה

- חיסול בשלבים של יהדות אירופה
- גילויי גבורה והתנגדות של יהודים
- שמירה על צלם אנוש
- ניסיונות הצלה על ידי שליחים מן הארץ
- היישוב עד הקמת המדינה
- שארית הפליטה וההעפלה
- המאבק בבריטים למען הקמת המדינה
- החלטת האו"ם
- מגילת העצמאות
- מלחמת העצמאות
- ירושלים הבירה
- עלייה המונית
- ייסורי צמיחה והתבססות
- מלחמת ששת הימים
- מלחמת יום כיפור
- השלום עם מצרים
- חתימת הסכם האוטונומיה עם אש"ף

המדינה שבדרך:

הכרזת המדינה והקמתה:

כא. החיים במדינה שלנו:
כב. הסכסוך היהודי-ערבי והשלום שבפתח:

הערה:

הנושאים הנ"ל הם, מן הסתם, גם נושאים/פרקים, סעיפים, שינחו את כותבי חומרי הלמידה לחינוך המיוחד. בלוחות פריסת התכנית על פי הקטגוריות של אירוע, תהליך היסטורי, מיקוד, דמויות ומושגים - קיים עומס, אך יש להתחשב בעובדה, כי פריסה זו מיועדת בעיקר למורים. מכאן ייגזרו ההנחיות לחיבור התכנים של חומרי הלמידה מחד גיסא, ולספרי ההדרכה למורים מאידך גיסא.

כמו כן, בספרי הלימוד לתלמידים, יופיעו התכנים בשתי רמות. אלה ייבנו על פי רמות התפיסה, יכולת החשיבה והרמה הלשונית של התלמיד בחינוך המיוחד.

בפריסת התכנית במדריך למורה יצוין תאריכון מדויק של האירועים. אצל התלמידים נשתדל להמעיט בציון תאריכים מדויקים.

להלן הנושאים ל"תכנית המינימום" (אפשרות מס' 5, ראה עמ' 11, 12)*

מספר שעות מומלץ	הקבלה לנושאים ברמות א' ו-ב'	הנושאים
		שנה ראשונה
2 שי	א	1. שיבת ציון
7	ב	2. היוונים
2	ב	3. החשמונאים
10	ג	4. הרומאים וחורבן בית שני
2	ג	5. המרכז ביבנה
10	ה	6. דתות: איסלם
	ז	7. דתות: נצרות
10	ו	8. יהדות ספרד וגירושה
12	י	9. עידן גילויים והמצאות
5	יא	10. עידן המהפכות
60 שי		סה"כ:

* פירוט תכנית המינימום אינו נכלל בטבלה שבעמ' 13.

מספר שעות מומלץ	הקבלה לנושאים ברמות א' ו-ב'	הנושאים
		שנה שנייה
5	יב	11. יהודים במרכזי עולם: במזרח אירופה - חסידות והשכלה
2	יג	12. יהודים במרכזי עולם: במערב אירופה - אמנסיפציה
7	ט	13. יהודים במרכזי עולם: בארצות האיסלם
5	יג	14. אנטישמיות במערב אירופה (אירוע דרייפוס)
5	יג	15. אנטישמיות במזרח אירופה (סופות בנגב)
7	יג	16. התנועה הציונית
3	יד	17. רצף היישוב היהודי בארץ ישראל
8	יד	18. העליות הראשונות
		19. מלחמת העולם הראשונה והיישוב בארץ ישראל
5	טו	בין השנים 1919-1939
3	יז	20. אירופה בין המלחמות
2	יז	21. יהודים בין המלחמות באירופה ובארץ ישראל
2	יח	22. מאורעות תרצ"ב-תרצ"ט, והסכסוך היהודי-ערבי
5	יח	23. חומה ומגדל
56 ש'		סה"כ:
		שנה שלישית
6	יט	24. מלחמת עולם שנייה
8	כ	25. שואת יהודי אירופה
10	כ1	26. המדינה שבדרך
2	כ2	27. הכרזת המדינה
2	כ3	28. מלחמת העצמאות
3	כא1	29. המדינה שלנו - עלייה המונית ממזרח וממערב
3	כא2	30. צמיחה והתבססות
3	כב1	31. מלחמת ששת הימים
3	כב2	32. הסכמי האוטונומיה עם אש"ף וכריתת השלום עמו
4		33. הסכם אי לוחמה עם ירדן והסכם השלום עם ירדן
44 ש'		סה"כ:

ח. הצעות דיסקטיות

1. קשיים בלימוד חומרים מופשטים מובילים לקשיי תפיסה של התכנים ההיסטוריים הנלמדים. מוצע על כן, למקד את ההוראה סביב דמויות מרכזיות. המחולל האנושי של האירוע בהיסטוריה מעורר התרגשות והזדהות אצל תלמידינו.
א. כדי להקל על הבנת הדמויות והאירועים, מומלץ למורים להרבות ב"סיפורי פואנטה" עליהם.
ב. מוצע למורים להקדים ולספר את התוכן של הפרק שיילמד, טרם קריאתו בכיתה.

2. כדי שתתרחש למידה משמעותית, רצוי וחשוב לעגן את חומרי הלמידה במושגים וברעיונות מרכזיים, אשר יוצגו וילובנו טרם למידת הפרק הנידון. רצוי שתהליך זה ייעשה על ידי ברירה זהירה של נקודות המיקוד והפיתוח בהמשך הלמידה. הכוונה ליצירת מצבים, הקושרים את החומר החדש לידע קודם ומהווים מצע לידע נוסף. זו דרך המחזקת את תפיסת הרצף והזמן הלקויים אצל התלמידים.

3. כל יחידת לימוד תורכב משניים-שלושה שיעורים, שיכללו נושא אחד העובר כחוט השני וממקד את התלמידים סביבו, גם אם אירועים שונים שזורים בנושא המרכזי. לתלמיד בחינוך המיוחד קשה לעקוב אחר נושא ארוך וממושך, על כן מומלץ לא להאריך מעבר לשלושה שיעורים סביב נושא אחד, לדוגמא:

הקמת ארגון השומר

- שיעור 1 - מצב ביטחוני קיים המצריך שמירה עצמית יהודית ערבית.
- שיעור 2 - הקמת ארגון השומר (יוסף טרומפלדור וחבריו).
- שיעור 3 - פעולות השומר ותפקידיו, חשיבותו בראשונותו ובתפיסת הביטחון בארץ ישראל.

4. ישנה חשיבות רבה ביצירת הקבלות של אירועים ותופעות היסטוריים לזמננו. באמצעות ההקבלות ניתן לפתח הבנת אירועים מן העבר, אשר תסייע להבנת תופעות ואירועים דומים בהווה. מומלץ למורים למצוא נקודות קישור רבות ככל האפשר לרלוונטיות החומר ההיסטורי לחיי ההווה לדוגמה: ממצאים ארכיאולוגיים, כגון: מטבעות הנחשפים בחפירות ומעידים על צורות מסחר באמצעות כסף עובר לסוחר, או הכרת סמלים כמו דיוקנאות המוטבעים על המטבעות.

דוגמה נוספת למושגים מקבילים:

- מנהיגות** - ממלכה שבה המלך (בעבר) היה שליט כל יכול, בעוד שכיום, במדינה נאורה, דמוקרטית, מוגבלות סמכויות המנהיג.

אפשר להקביל בין סוגים שונים של מנהיגים (מנהיג הכיתה, מנהיג המפלגה).
אנטישמיות - שנאה לעם ישראל בעבר ושנאה כלפיו כיום. חשוב להדגיש, שהאנטישמיות לא נכחדה. היא חוזרת על עצמה במדינות שונות בעולם; בהקבלה לסכסוכים בהווה; וכן שלום בין ארצות שכנות בעבר בהקבלה להווה.

5. מומלץ להביא בפני התלמידים מוצגים לימודיים שונים לצורך המחשה. חשוב לפתח סקרנות אצל התלמידים ולשתפם בהתהוות התהליך ההיסטורי. לצורך זה נציג בפני התלמידים נושא אחד באמצעים דידקטיים שונים כגון: תמונה, פסלון, שקופית ונעזר את סקרנותו באמצעות שאלות מנחות או נעודד את התלמידים להציג בעצמם שאלות.
6. כדי להפנים ולארגן את הוזכר הנלמד, מומלץ לסכם עם התלמידים את הנושא באמצעות כתיבת חיבורים, ציורים אישיים או קבוצתיים, המחזות. בכל מקרה, חייבים המורים לסכם עם תלמידיהם כל נושא ותוכן היסטורי נלמד, כדי לארגן מחדש את הנלמד במפה הקוגניטיבית שלהם.
7. על מנת לפתח את החשיבה השיפוטית של התלמידים, רצוי לקיים עמם "משפטים היסטוריים" ומשחקי הדמיה פשוטים. לצורך מימוש הצעות אלה, מומלץ לבחור דמות או אירוע, שהסעירו את התלמידים ושגרמו לחילוקי דעות בכיתה.
8. בעיית הלשון הדלה של תלמידי החינוך המיוחד תובעת התייחסות מיוחדת בתחום הדידקטי. אף כי סעיף זה מתקשר אל קודמו, ברצוננו להדגיש את חשיבות התערבותם של המורים בבעיה. כדי להתגבר על אוצר מילים דל ויכולת התבטאות ברמה סגנונית נמוכה, יש לעודד התבטאות בעל פה על ידי ניהול דיונים רבים סביב נושאים היסטוריים על ידי משחקי תפקידים, המחזות ומשפטים היסטוריים, שבהם נוטלים התלמידים תפקיד תוך הזדהות. כך, מפתחים התלמידים רפרטואר מילולי השייך לתחום הנלמד, מרחיבים את אוצר הלשון, מפתחים חשיבה הנסמכת על עובדות, המאפשרת את הפיכתם מלומדים פסיביים ללומדים אקטיביים.
9. בטקסט ההיסטורי משובצים מקורות וכתובות היסטוריים רבים. יש להביאם בצורתם המקורית, ובצידי - תרגום משוכתב לשפה מובנת.
10. יתרה מזאת - יש לבקש מן התלמידים לפענח ולשער משמעויות של כתוביות, ואף לדמין אורח חיים על פי מקורות היסטוריים, דבר המעניק להם תחושת שליטה, תוך פיתוח דמיון והעשרה לשונית.

11. אמצעי דידיקטי להפנמת החומר הנלמד בעזרת חזרות לא שגרתיות הוא ניחוש באמצעות המחזה מסוג: "גלה מי אני?" על סמך תיאור מפעילות אדם, תיאור תכונות והמחזות התנהגויות אופייניות של דמות.

12. מומלץ ללמד יחידה היסטורית בדרך חקרנית. כותבים על הלוח מושגים הקשורים באירוע היסטורי מסוים, ממיינים ומארגנים את המושגים לפי קטגוריות מוסכמות. בדיון בכיתה מעלים השערות ודנים בשאלות כגון: מה קדם למה, מה תולדה של מה; ועל אלה בונים את הבנת התהליך בעקבות האירוע הנידון. מנתחים את התהליכים הקשורים באירוע הנלמד, ודנים בתפיסת העולם המשתמעת מלימוד ההיסטוריה. לדוגמה: הנושא "גלות".

- המושגים הנלווים: הגליה, קהילה, מצב כלכלי, תרבות, גלות, מנהיג, גיבוש העם.
- ארגון על פי התהליך שנוצר: הגליה --- פיזור עם --- היווצרות מנהיג --- גיבוש העם --- קהילה.

- הדיון בנושא: סיכום הדברים החיוביים הנגזרים ממצב גרוע של הגליה.

- ומכאן הרחבה לעבר תפיסת עולם: "חיפוש החיוב שבשלילה".

13. בהתוויית דרך בתחום הריגושי בהוראה הטיפולית בחינוך המיוחד, יש להעלות לדיון נושאים הטעונים רגשות חיוביים או שלילים, שהם תופעות כלל אנושיות כמו שנאה, קנאה, צדק, התחשבות, סובלנות - מבלי לנקוט מראש עמדה צדקנית ומטיפה; יש לסייע לתלמידים להבחין בין תופעות, שהפכו לנורמות חברתיות ולערכים, לבין התנהגויות שנלווים אליהן רגשות, שאין לנו שליטה עליהם.

כלומר, רצוי וחשוב להנחות את התלמידים לעמדה שיפוטית מבקרת בהיבטים פוליטיים, חברתיים ומוסריים, על-פי הנורמות והקריטריונים הנחוגים באותה תקופה.

ט. טבלאות הפריסה של נושאי הלימוד

הערות לקריאת לוחות הפריסה של הסילבוס

1. הדפוס המעובה מסמן את הפרקים המומלצים בעדיפות שנייה.
2. מומלץ להתייחס למיקוד כנקודת מוצא להוראת פרק מסוים, אך שיקול דעתו של המורה יכריע בבחירתו. לעתים ישמש קריטריון ה"מושגים" כנקודת מוצא ולעתים - ה"תהליך ההיסטורי".
3. בהמלצות לעדיפות ראשונה ולעדיפות שנייה נכללת הצעה לרמות הלימוד, חלוקה למספר שנות לימוד ולהקצאת השעות לכל הנושאים (לוח האפשרויות, עמוד 13). הצעת הנושאים לתכנית המינימום והקצאת השעות לכל נושא מופיעות בעמוד 17, 18.

טבלאות הפריסה של נושאי הלימוד

מושגים	זמניות	מיקוד	תהליך היסטורי	אירועים/נושאים	תקופה
<ul style="list-style-type: none"> * התחרות כורש * ממהיג רוזני - מנהיג מדליני * בית שני * התנבלות 	<ul style="list-style-type: none"> * עורא * נחמה 	<ul style="list-style-type: none"> * הישוב היהודי כבבל ממשך להתקיים ולשמש תחת שלטון סובלני של פרס. * עיצוב דמותה והיברנה של החברה בארץ ישראל. 	<ul style="list-style-type: none"> * התחדשות היישוב היהודי בארץ. * התמודדות עם בעיות שמירת ייחודו של העם (באמצעות חוקי דת וחברה). 	<p><u>יחדים תחת שלטון פרסי</u></p> <ul style="list-style-type: none"> * התחרות כורש. * שיבת ציון. * בניין בית המקדש - בית שני. 	<p>שיבת ציון</p> <p>538 לפנה"ס</p>
<ul style="list-style-type: none"> * דמוקריה * תיאטרון * אולימפיאדה 	<ul style="list-style-type: none"> * אלכסנדר מקדון 	<ul style="list-style-type: none"> * שאיפה למיזוג מרחח ומערב לחברה עולמית אחת. 	<ul style="list-style-type: none"> * אהנה בנה מדנה = פוליס דמוקרטית על בסיס של חברה סוחרת (פתוחה). * ספרטה - חברה אמיצה ומסותרת (בניגוד לאתונה). 	<p><u>אתונה וספרטה</u></p> <p>2 דגמים לחתפתחות חברה ומדינה.</p> <p><u>בינושיל אלכסנדר מוסדון</u></p> <p><u>ויצירת אימפריה</u></p> <ul style="list-style-type: none"> * ארץ ישראל תחת השלטון היווני. 	<p>מלכים</p> <p>סוף המאה ה-4 לפנה"ס</p> <p>5 לפנה"ס עד סביבות הרימוי</p>
<ul style="list-style-type: none"> * משעות וכיבושים * תרבות הלניסטית 	<ul style="list-style-type: none"> * אפיונוס - אפיפנס * מתנתה * יחדה 	<ul style="list-style-type: none"> * החברה היהודית מסתגרת תרבותית בעולם המנסה למג לאומים. * מאבק על חופש דתי, לאומי ומדיני סיוור בתמיכה מהצלמים. 	<ul style="list-style-type: none"> * <u>תוצאה של החלשות השלטון המלוכה ועול בעיות כלכליות של חברה היהודי בארץ</u> * מאבק = מרד שהוביל למדינת החשמונאים. * עצמאות מדינת החשמונאים. 	<p>* מדינת החשמונאים</p> <p><u>אימפריה פטרוסית</u></p> <p>ניבש ארץ ישראל</p>	<p>168 לפנה"ס</p>
<ul style="list-style-type: none"> * רמב"ם * אביוני * שולם דומאי 	<ul style="list-style-type: none"> * ויליאם סיסר * פופיוס 	<ul style="list-style-type: none"> * קידוש השם (נהיה ושבעת בנייה). 	<p><u>מדינת החשמונאים</u></p> <p><u>אימפריה פטרוסית</u></p> <p>ניבש ארץ ישראל</p>	<p>70 לפנה"ס</p>	

מיושגים	זמניות	מיקוד	תהליך היסטורי	אירועים/נושאים	תקופה
<ul style="list-style-type: none"> * קנאים [ניסיון] * מתונים * פרושים * אייטם * מצודה 	<ul style="list-style-type: none"> * חודדים * יוסף בן-מתתיהו * סיסאס * יוחנן מנחש-חלב 	<ul style="list-style-type: none"> * תקופת פליחה ושגשוג. * הסתגרות מול השתלטות של חודדים בשלום הרומאי. * זוהי בעיה מרכזית מאז בית II לגבי פירוש התורה של היהודים במרחבים אחרים. * מרד כנגד כל הסיכויים - של המורדים בעלי להט האמנה. * משמעות חורבן בית 2 - סכנה לאובדן מרכזיותה של א"י עם השלמתו של המרדן הדתי = בית המשדט. * סמל מצודה. 	<ul style="list-style-type: none"> * ארץ ישראל תחת שליטון רומא. * מתיידי גם בתקופת שושן (חודדים) וגם בעקבות בעיית חברתיות, כלכלית ותברבותית. * התנגדות קבוצות מיוחדות ארץ ישראל לאיזולוגיה הרומית (קנאים ומתונים) [מוכנסו שם - חידוש בערכי מאמץ נושא מוצנח]. 	<ul style="list-style-type: none"> * המרד הגדול (שנת 66) * חורבן בית שני (70) * נפילת מצודה (70-73) 	<ul style="list-style-type: none"> חורבן בית שני מאה 1 לספירה
<ul style="list-style-type: none"> * המרכז ביבנה * בית מדרש. בית 	<ul style="list-style-type: none"> * אלעזר בן-זאיר * רבן יוחנן * בן-זכאי * תורה שבעל-פה * רבי עקיבא * בר כוכבא 	<ul style="list-style-type: none"> * עמם שהוגלו ומרכזים חרב - אבדו. * היהדות השתכלה למצוא תחליף בספר, והתקיימה. * שעבר והשלמה עם השלטון הרומי. * פגיעת חרומאים במתחילת החורבנות (ענייני רבי עקיבא). 	<ul style="list-style-type: none"> * ותלפי למקדש שחרב. * בית המדרש כמרכז. * התורה והתלכה כעמוד התווך ליהדות. * ציפיה למאה, אצורה, דרכי המרד (כישלונ). 	<ul style="list-style-type: none"> * הקמת המרכז ביבנה. * מרד בר-כוכבא. 	<ul style="list-style-type: none"> מאות I-II
<ul style="list-style-type: none"> * גאון - ראש גולה 	<ul style="list-style-type: none"> * תלמוד ירושלמי * תלמוד בבלי * רב סעדיה גאון 	<ul style="list-style-type: none"> * ביום חלומות כחשופה לבינים חזקים יצרה את החלום הבבלי. * המעורר הממזיך לארץ ישראל. 	<ul style="list-style-type: none"> * רצינו הישוע היחיד בבבל בנוגזים של אסונומיה אפשרו יחול חיים תרבותיים, מורכבים ודתיים במסגרת ארגון סהילתי. 	<ul style="list-style-type: none"> * תקופת המרכז בבבל * תפיסת הישועים. * תפיסת התלמוד [במאה ה-5]. 	<ul style="list-style-type: none"> מאה 4-5 עד המאה ה-11 [גלישה לחור שי הרייט הפיחוס במאה 7]

מיון	מיונים	דמויות	מקור	תהליך היסטורי	אירועים/נושאים	תקופה	
	<ul style="list-style-type: none"> * הכנסייה הנוצרית * תולד * הכרית החתונה 	<ul style="list-style-type: none"> * ישו הנצרי מאץ ישראל 	<ul style="list-style-type: none"> * השפעת ישו "היהודי" על העולם. * באן שולטן חילוני ועל, פקדון הכנסייה את מעשה בכל החומים וכוח היא הצבחה את שלמות. * עמדת הכנסייה כלפי היהודים: - "השפלים אך אל תחרגו!" - רדיפת היהודים. - במציאות זה לא תמיד היה כך. - מאחר שהיהודים מסרבים להכיר בישו המשיח, ובעל זאת הם עם חסר - אין מחסלים אותם, אך רדיפים ומשפלים אותם. 	<ul style="list-style-type: none"> - תוצאות שגויות מבי אישון של ישו - הופת דת לאימפריה. * התוצרת - הדת השולטת באירופה ורדפת את חילא נוצרים". * אחזת אינרפה תחת הכנסייה. אמנם יש אחזות דתית אך אין אחזות פוליטית. 	<ul style="list-style-type: none"> * האיסלם משתלט במלחמה על אזור המזרח התיכון. * האיסלם יוצא ללבושים באירופה, ספרד, רפון אמריקה. 	<ul style="list-style-type: none"> * חתונות הנוצרות באימפריה הרומית החלטת (מתמאה ה-4). * חורבן האימפריה הרומית. * במקומה של רומי צומח משטר פאטרל. 	<ul style="list-style-type: none"> גמי הביניים מאות 7-15 הנוצרות
	<ul style="list-style-type: none"> * איסלם * מסגר * קוראן * גיחאד * דת מונותאאיסטית 	<ul style="list-style-type: none"> * מוחמד 	<ul style="list-style-type: none"> * עמדת האיסלם כלפי היהודים סובלנית כי קיבלו את הקיום היהודי ביהודה. * עונפיים מועד נצרות לאיסלם עם החדות: תוצרות והאסלם, דתו מונותאאיסטית והואות עצמו בירושלם לחרות. 	<ul style="list-style-type: none"> * האיסלם משתלט במלחמה על אזור המזרח התיכון. * האיסלם יוצא ללבושים באירופה, ספרד, רפון אמריקה. 	<ul style="list-style-type: none"> * חלוצת האיסלם עם מוחמד * התפשטות האיסלם. 	<ul style="list-style-type: none"> איסלם 	
	<ul style="list-style-type: none"> תור הזהב 	<ul style="list-style-type: none"> * ר' שמואל הגניז * יהודה הלוי * ר' משה בן-מימון 	<ul style="list-style-type: none"> * יצירה חלוצית ודתית (פניס דרזף), מדעית ואמנותית נשירה, דקדוק אסטרונומי. * הרמב"ם, מנהיג רוחני של כלל ישראל. * יחדות צפון אפריקה במשא ומתן מתמיד עם העולם מסביב, והדוממה ליבוש החלכה, ליצירה, ולפדיון שבויים. 	<ul style="list-style-type: none"> * פריחה של יהודים תחת השלטון המוסלמי, תוך כדי שתוף פעולה עמו. * יהודים משמשים בתפקידים מדיניים וצבאיים בשלטון מוסלמי. 	<ul style="list-style-type: none"> תור הזהב 	<ul style="list-style-type: none"> מאות 8-12 יחדות ספרד 	

תקופה	אירועים/נשאים	תהליך היסטורי	מיקור	זמניות	מושגים
1492 ג'רש ספרד	* דקונומיסטה. * ג'רוש ספרד.	* הכיבוש המצרי משנה בהודעה את מצב היחסים במספר. * השלמתו הכיבוש המצרי ואיחוד ספרד חתם ב"ה מלחמה אחר נשיית הימדיה המודרנית]. * מביא לגירוש היהודים. * מעמדה של הכנסייה במדינה. * לחץ על היהודים להמיר את דתם.	* ככל שמצבם המדינה המאוחדת הנוצרי, נדרשם אחידות, ונכנס משטר חוקים. * ער לכפייה, להמרת דת. * תופעת האנטיסמים ומשמעותה. * עלילה על המוקד (קדוש השם).	* ב'דינו ואינולה	* אנטיסמים * אנטיבאיציקה * גירוש ספרד * קדוש השם
מאות 10-14	* גילוי אמריקה.	* התחדשות היישוב בארץ ישראל בעקב בערי הקודש: ירושלים, צפת, חברון, סבריה. * יהדות אשכנז מונה בליח דתי, יצום מעגרות ארגויות לוחים יהודים.	* רצף יישוב יהודי בארץ ישראל * יצירה דתית: תקנות רבנים. * בידועי חמורה המחוס מאפייני החלכה. החקנה הן בקישום לרעה שבעל-פה [מחוס משנה דתית לצורכי היש-ים]. * היהודים נדרשו עקב שינויים הדתית והמדיניות בעידוד הכנסייה. * תרד כדי מסעות הצלב ובלחש ההתערבות הדתית הנוצרית רדפי את היהודים.	* רצף גרשם * מאור המולה * ריאורדו דה ארי	* ער קדוש * משטום הצלב * עלילות דם
מאות 14-10	* מעמדם של היהודים באירופה הנוצרית.	* רדיפת דתיות. * רצף ישוב יהודי בארץ ישראל בערי קודש בתקופת מסעי הצלב. * חתומות על ארץ ישראל במעגרות המאבק בין המצרות לאיסום על המקומות הפרושים בארץ ישראל. * כיבוש הארץ על-ידי הנוצרים והקמת ערי מצב בת.			

תקופה	תקופה	מיון	מקור	זמניות	מונחים
<ul style="list-style-type: none"> * תפקיד החשבל בגיבוש רעיונות החזרת. * עלייה על אדמה חושפת המחשבה * האזינות עליו. 	<ul style="list-style-type: none"> * חברה שעברה תהליכי שינוי (מגזר המלכה) יוצרת מעמדות חדשים: מעמד בינוני מתחזק ודורש את חלקו בשלטון. * נוצרים חמלים בחוג המחשבה, שמעלים עמדות קיצוניות ואנשים מקיצים. * שני אידוע מברזים פלחמה על המחשבה. 	<ul style="list-style-type: none"> * המבטא חופך לקיסר. * ייעוצ רעיונות המחשבה באמצעות הכלבשים. 	<ul style="list-style-type: none"> * התנועות לאומית באירופה בעקבות הכלביש. * שינוי תוקים וחברה אורחית בה כולם שווים בפני החוק (ביטול המעמדות). * מחוז לאומי. * היקף המחשבות לראים. * שומחים מגל, שפת, מרכות, דת. 	<ul style="list-style-type: none"> * נפלאון בונאפרטה * לא-ה-15 * רובשפיר 	<ul style="list-style-type: none"> * מחשבה [בספיליא] * טרה * גלויסטינה * זכריות טבעיות.
<ul style="list-style-type: none"> * התשובה * המחשבה * המחשבה 	<ul style="list-style-type: none"> * המחשבה * המחשבה * המחשבה 	<ul style="list-style-type: none"> * המחשבה * המחשבה * המחשבה 	<ul style="list-style-type: none"> * המחשבה * המחשבה * המחשבה 	<ul style="list-style-type: none"> * המחשבה * המחשבה * המחשבה 	<ul style="list-style-type: none"> * המחשבה * המחשבה * המחשבה

מיון	מיון	מיון	מיון	מיון	מיון	מיון
<p>מיון</p> <p>ענין - אורבניזציה</p> <p>חשמל</p> <p>קיסר</p> <p>פנינים</p> <p>פוליסיון</p> <p>סאטאליט</p> <p>קומפיוטר</p>	<p>מיון</p> <p>אדיון</p>	<p>מיון</p> <p>הגברת תהליך העיור.</p> <p>המצאת החשמל.</p> <p>היווצרות מרכז כובד בעיר, הרבשה</p> <p>מסרבו בעיר: העברדה, המלאכה והמסחר</p> <p>מתקיימים בעיר.</p> <p>משמעות המרכז הבעשע"ה, בעצבות.</p> <p>היווצרות קיסוב חברתי - והתירה</p> <p>לשוויון חברתי.</p> <p>במקום אדם במרכז נעשית המבונה</p> <p>במרכז.</p> <p>מעבר לסגנון עבודה חרדשי של קווי יעור.</p>	<p>מיון</p> <p>המפכה בהקלאות והודשים</p> <p>בטכנולוגיה, כוח אדם זמין, הוין זמין</p> <p>- כל אלה מוליכים למחפכה בעשע"ה, במרכז בממדים גדולים. תעש"ה</p> <p>מחדגית.</p> <p>נוצרים מעמדות חברתיים חדשים, אידאולוגיות חברתיות חדשות ואידאולוגיות מדיניות חדשות.</p>	<p>מיון</p> <p>מחפכה חקלאית.</p> <p>מחפכה טכנולוגית.</p> <p>מחפכה תעשע"ת.</p>	<p>מיון</p> <p>מאות 19</p> <p>מחפכות כלכליות</p>	
<p>מיון</p> <p>הסידות</p> <p>ממנדות</p> <p>דבקות</p> <p>חסר</p> <p>מתנד</p>	<p>מיון</p> <p>הבעש"ט (רבי</p> <p>ישראל בעל שם טוב)</p>	<p>מיון</p> <p>ההסידות - תגובה להתרופפות הבעש"ט</p> <p>הסידות מציעים דגשים חדשים בהודות</p> <p>ההלכות: דריק, דבקות, שמחה, אהבת,</p> <p>תפילה - מתחלף למדעתי.</p> <p>התנהגות אלטרנטיבית להתנהגות חרדית,</p> <p>שלא הצליחה לפתור את בעיות "עמק הכבא".</p> <p>התייחסות לציבור גדול של חסרי-</p> <p>אפשרות לעסוק בלימוד התורה פשוטי</p> <p>היום) על-ידי הענקת לגטימיזציה לגילויים</p> <p>חשובים מדיעות התורה, כגון: התעלות,</p> <p>אהבת הבורא, אהבת ישראל ואהבת</p> <p>ארץ ישראל.</p> <p>מכאן פיתוח מצוות ישוב הארץ.</p>	<p>מיון</p> <p>המורכבות המדינה בתור"א מעידות את</p> <p>האופטימיות החרדית ואת התנונה היהודית.</p> <p>החודדות בייסוסן וכלכלה.</p> <p>היווצרות חסידות.</p> <p>תנועת ההתנהגות חרדית - התמודדות</p> <p>בין שני זרמים עקריים בהודות מרח</p> <p>אירופה.</p>	<p>מיון</p> <p>המודים במרחב אירופה.</p> <p>חסידות.</p>	<p>מיון</p> <p>מאות 19-18</p>	

מיונים	זמניות	מיקוד	תהליך היסטורי	אירועים/נושאים	תקופה
<p>יודעת הטובה העברית</p> <p>* אמוניקה * השבעה יחודית * רפורמה בדת</p>	<p>* אגרות מאבי</p> <p>* משפ' ששן (בגדד-חדד) * אבו חגירא * חודא [ר' חיים יוסף ח'ד אולאי] * משפחת סביא</p>	<p>* נקמת אמוניקה מתבוננת. * ראשית המסעות העברית החזונית. * היצירה העברית היא מרכז ביסווי המשכלה ביהדות. * המחשבה מתוה אפי' תיזה לאורחות חיים היחודיות. * משמעות השוויון האזרחי ליהודים. * קיים מוטה בין השולבות בסברה תלא יהודים לבין שפיעה על ייחודיות חוטה * ייחוד יחודי - אורחותקסיה מול רפורמה בדת</p>	<p>* התרופנות הספיליה היהודית, תהליצי חילון והשפעות דתיות ממרכז ארצות מולדים את חוטה המשכלת. * להשכלה במורה ארצות ברעוד לשערב ארצות אין חמשה מסוימת להשתוות אליה על נו' השפעה העברית והיצרות בהן מוכנות. * לראשונה נולדו היהודים בשווייץ דתיות על פי עקרונות המשכלת. בארצות העברית, בתורבת המשכלת, ואחר-כך בשאר ארצות ארצות.</p>	<p>הושכלת יהודים באמוניקה.</p>	
<p>קהילות יהודיות באפון אפריקה ואסיה * רוסטיוולקים של הממרח * בורנגות יהודית</p>	<p>* קהילות יהודיות באפון אפריקה ואסיה * רוסטיוולקים של הממרח * בורנגות יהודית</p>	<p>* אמונות בעולם המשכלתי מול ייחוד של קהילות שונות שדרך בכפיפה אחת עם ערבים. * חוטי השפעה וא' השפעה על חממות בארצות על קהילות המודת. * יחס הם של יהודי ארצות האיסלם לציון וצפינה לנאלה. * קשר בין יהדות ארצות האיסלם ליהודים בארץ ישראל.</p>	<p>* גררש ספרד הביא לגירושן של קהילות באמפליקה העותומנית ולהעשרותן. * ממער היהודים היה נמבל. למרות האפליה הייתה סובלנות לקיומם. * נכיסות יהודים למסות ים תיכוני. * חוטי השפעה והיקריות היו מלאכה ומסות. המסות הפילאמי תגליה בנכות השערים בין היהודים הפחות בעולם. * נוצרו דמוסל חינוך על פי עיקולי חדות מעצם מניחת של החכס בקהילה. * כל הזמן התקיימו עליות לארץ ישראל שנתמכו על-ידי מרמשת של יהדות הממרח.</p>	<p>נמחת ארצות האיסלם.</p>	<p>מאת 16-19</p>

מונחים	זמירות	מקור	תהליך היסטורי	אירועים/נושאים	תקופה
<ul style="list-style-type: none"> * שינוין אזרחי * התגבלות 	<ul style="list-style-type: none"> * הייח * המשיך 	<ul style="list-style-type: none"> * מחיר האמנסיפציה מתייב את ההורים להחמיס עצמם לגויים. * מגאו אכשוריות העתלכות: כנרלי, מברחי, חורבתי. * חשש מהתגבלות. * כשנעלמים הסיגונים המייחזים את הוזהרים מסורתית - מבססים הנריים את שטאתם על שוני בנעי - דברי שלא ניתן לכביטל. 	<ul style="list-style-type: none"> * לראשונה אפשרות השתלבות היהודים בחיי העמים שבקרבם הם יושבים. * זוהי תגובת העמים על האמנסיפציה. 	<ul style="list-style-type: none"> * האמנסיפציה במערב * נכמינ אירופה * וכאירוע מברחי ומשבת * אוטישמיות חדשה * במערב. * אוטישמיות מסורתית במרחב אירופה. 	<ul style="list-style-type: none"> * <u>תאמנסיפציה</u> * שהכניבה מולידה * את האטישמנות 1850-1919
<ul style="list-style-type: none"> * "אמאמנסיפציה" * תכנית בתי - קונגריס * ציונו מנשיח * התסנדורת הפיונית 	<ul style="list-style-type: none"> * פונטק * אחד חיס * דרליפס * הרצל 	<ul style="list-style-type: none"> * צמחות הקהילה היהודית באמריקה. * כמקחת הדורות לעאלקה בציון. * תחרות אחרת חיס היהודי [למרוח * המקוח מנשיח ללאיחוח החודים]. * פרשת דרליפס והאטישמיות מוחזים מנוף לפעילות הפיונית של הרצל * הכרליס בן מוח אירופה למנשיח אירופה * [המארגנו ספורדמ/פעילות מלישית]. * קרליאה לתקופת מדינה יהודית בארץ ישראל * אונדה או ארץ ישראל 	<ul style="list-style-type: none"> * תמורות במפה הזמנופרית היהודית. * לאאמיות יהודית חדשה ששורשיה: - הקשר הדתי לציון - תנועת לאיחוח באירופה - תנועת חיבת ציון שואמחה מנשיח העשבלה והפיונו. * הרצל נרתם למאבק באטישמיות. * הציונו מנשיח אומחה מן האכובה * האטישמיות. * התארגנות יהודית כלל עולמית. 	<ul style="list-style-type: none"> * תגובות על האטישמיות: - הגירה. - התעוררות לאופית. - תנועת חיבת ציון * סופות בגבי - פרעות. * משפט דרליפס. * ראשתיה של הציונות המדינית. * הקונגריס הציוני כביל. * הקמת ההסתדרות הציונית 	<ul style="list-style-type: none"> * <u>תנועת הציונות</u> 1885-1903

מושגים	דמויות	מיקוד	תהליך היסטורי	אירועים/נושאים	תקופה
	<ul style="list-style-type: none"> * וילסן * אלנבי * אומדנסון * נל"י 	<ul style="list-style-type: none"> * מלחמת שטלים. * ניסיון שחמורבומה של ארצות הברית ב-1917 וידוח את ניסוח המלחמה גרמנית המנוצחת משולחם ביא"ם. * הקמת הגדודים העבריים. * למרות השלום הכפוי על גרמניה - לא חיו השותפים המנוצחים מרוצים מהסכמי השלום. * השלום הכפוי על גרמניה מנביט זרע להכנת מלחמת העולם השנייה. 	<ul style="list-style-type: none"> * ממדוח במאן הכוחות. * חקיקת היישוב בזמן מלחמתו. * ראשית מדיעת יהודי בארץ ישראל - נל"י. * תורכיה מתמסרת והפרק העותומני של ארץ ישראל מסתיים. * הקמת האספה המכוננת: ועד זמני ליחוד ארץ ישראל. 	<ul style="list-style-type: none"> * מלחמת העולם הראשונה ותוצאותיה. * בריסקו מגיעה לשאי כוחה בארץ. * בעיות היישוב בארץ במלחמה. * כניש ארץ ישראל על ידי בריטניה מידוי החתרנים. 	<ul style="list-style-type: none"> 1914-1918 מלחמת העולם הראשונה והיישוב בארץ

תקופה	אירועים/נושאים	תהליך היסטורי	מיקוד	זמניות	מושגים
<p>יצירת בליטה תמכית הברזל 1917 1922-1920</p>	<p>* הצהרת בלפור. מנדט בריטי על ארץ ישראל. * הקמת מוסדות לאומיים - אספת נבחלים - הוועד הלאומי.</p>	<p>* הרעק והחטב לוחמה. - איסוס בריטי במזרח התיכון - איסוס בריטי במערב עם יהודים - איסוס בריטי בארץ בוכוסיה * במסגרת המנדט נוסחה הודו לאיסוס מפורסם הצינור. * השלטון הבריטי תלוי תשתית פיזית, ארגונית וחוקית לחיים של בית לאומי</p>	<p>* נסיבות בנילאומיות ופעילות ציונית הביאו להכרה הבינלאומית שהציונות שאפה להשיג * המנדט הבריטי היה חייב ליישוב לעוד גידול, צמיחה וארגון, למרות נגודי העמדות שנתגלו. * התחלים ניצלו את הכסים המודדי להיים לאומיים, אשר למדו מן הבריטים.</p>	<p>* ויצימן * בלפור * הודוס סמאר</p>	<p>בית לאומי מנדט נגיב עליון מוסדות לאומיים</p>
<p>* מאורעות 1921.</p>	<p>* ספר לבן על ציוניזם. * ראשיתה של תנועה לאומית ערבית.</p>	<p>הוצאת עבר הודו מחומי המנדט. * המגבות היישוב היהודי יצרה תגובת נגד. המוגזת ערבית לכל עמדה בריטית חובת ביסוס ליישוב היהודי.</p>	<p>* לאומית ערבית מתחילה להמגבש כוחות מן המגבש עם הלאומיות היהודית. - המאורעות מחומלים בינן, במשבות. במנדטו נציגם.</p>	<p>* ציוניזם * בודו</p>	<p>ספר לבן מאורעות</p>

מושגים	זמיות	מיקוד	תהליך היסטורי	אירועים/נושאים	תקופה
<p>* חלוציות</p>	<p>* טרומפלדור * ביאלק * טטרונבוסקי</p>	<p>* תדעה של הליכה לפני המחנה לחנת הקרקע לאולח. * המיתוס של טרומפלדור. * חשובי הספרים המרוים הציונים מגיעים בעליה זג. * נמשך תהליך "ישוב הארץ בעיקר בתחום הקלילאי. * שליחות המאורעות הולכת ותכפף: 1927, 1929, 1936... (מאורעות 1929 היו המרוים ביותר בחברון).</p>	<p>* עלייה חלוצית ברובה שעסקה בייבוש ביצות, סלילת כבישים, ומשרת אדמות לחקלאות ובהקמת "ישובים חדשים חקלאיים, בעיקר בעמק יזרעאל. * נמשכת תעלייה השנייה. * נפילת תל-חי. * המעור המהפכנית החקלאית - ריבש עמק יזרעאל. * שישוג תרבותי-ספרותי. * הקמת החשתיזות.</p>	<p>* עלייה III (1919-1923) (35,000). * הקריב על תל-חי.</p>	<p>1939-1919 התפתחות היישוב</p>
<p>* בורגנות * אוניברסיטה, סגנון * ביתר</p>	<p>* זרובנסקי</p>	<p>* מגוון דעות ומעדות בנושא כלכלה, חברה, ברישים, ערבים - מאיץ את היישוב. * אין תמימות דעים פוליטית בקרב היישוב. * ככל שהיישוב היהודי מתרחב, כך גובר המסור החזיר-ערבי.</p>	<p>* המבטוחות מרחיקות בהקמת מושבות חובות. * זוהי עליית מצפוק בעיקר מפולחן-עלייה "בורגנית" לעומת "חלוצית". * דגש על התפתחות עירונית - שישוג בנייה. * המבטוחות מרחיקות בהקמת מושבות חובות. * אופוזיציה למבטוחות הפועלים.</p>	<p>* עלייה IV (1924-1929) (80,000). * הקמת האוניברסיטה העברית (השכנון בחיפה 1925). * הקמת ביתר - מבטוחות רביציוניסטיים.</p>	<p>© כל הזכויות שמורות לאגף לתכנון ולפיתוח תכנית לימודים</p>

תקופה	אירועים/נושאים	תהליך היסטורי	מיקוד	זמניות	מושגים
1939-1918 אירופה בגן המלחמה	* המהפכה ברוסיה ב-1917 הוויברות ברית המזרחית. * באירופה נוצרות מדינות חדשות בעממות המזרח רוס [1918-1919]: פולין, צ'כוסלובקיה, יגומליה.	* אירופה לא השכיחה לפתור בעיות באמצעות הסכמי השלום. * נוצרו בעיות חדשות עם הסמך המדינות החדשות. - ממתים לאומיים, חברתיים, כלכליים מוצאים בוסקן באי-אולמות חדשות קיאונות. * בגרמניה הומוסוסו כלכליו חריפה. * ארצות הברית סגרה למעשה את שטריה להגירה היהודית הגדולה מאירופה המלכמה אם יצעה. * עליית היסלד לשלטון ופילוח הזאוקוסיה הווימריית.	* המתכנה הרוסיה: שאיפה לסדר עולם חדש בניסיון למצוא פתרונות לפעיות שלא פתרו. * קומוניזם: שוויון חברתי.	* נרין, סמאלין * אסוליי * פאטיס נאציזם	קומוניזם חבר הלאומים
1938 - ליל הבדולח. 1935 - חוקי נירנברג 1934-1933 - הגבלות פעילות	* יחודות גרמניה: חוקי הגבלות: 1934-1933 - הגבלות פעילות 1935 - חוקי נירנברג 1938 - ליל הבדולח.	* יחודות רוסיה זוכה להאשונה בשוויקן זכריות במשטר הקומוניסטי, אך כ- זמנית יש עליה הגבלות של פעילות דתית, לאומית ותרבותית. * יסודיים. * מדיניות לאומית בכולין חזוחות להגירה. * אנטישמיות פעילה ופוגזומים.	* אנטישמיות גוענית כמשיך פולטי. * התגברות גליל העלייה של יהודי אירופה בעיקר ממרמניה.	* החומר	יחודות מורת אירופה

מושגים	זמניות	מיקוד	תחליץ היסטורי	אירועים/נושאים	תקופה
<p>תומה ומנדל</p>	<p>חיים אולחובוב בן-גוריון</p>	<p>* תרומה ייחודית לכל עלייה ועלייה ולכל גל * נוצר נכור בין עלים חדשים לותיקים. * קיימה שומם בין עליה המצומה למימון. * ככל שגדל הישגם - גדל המום בין יהודים-ערבים-בדואים.</p>	<p>* עליית המצומים: עליית מעקה מסוג חדש. עלים משכילים, מקצועיות חופשיים. * וידת בארץ המוכחות כלכלית, חנושיה מנסלת מאמת * ירשו ראשו לקטור בין עליה לבין מצב כלכלי של האוכלוסייה הערבית (ישראלים ערבים מפוסדים). * מדד ערב בעלום חבדוים: מדד מזון מצלוח כשביהר ערביה כללית - שיטור כטורה כנעל בין יהודים לבדואים. * לראשונה מצגם הצגם כמזון לארץ שוראל על בסיס תלום המצב (שדום ילד). * מזר זמן מצר מסומקם בדישיה באופן מחולס ממסמנתם ילד.</p>	<p>עלייה המישית (1939-1930) 240,000. (חספר תלבן - 1930) מאורעות תרצ"א-תרצ"ט ועדת פיל והמליצויה [1937]</p>	<p>באב</p>
<p>* תכנית החלוקה</p>	<p>* סגנון חדש להקמה ולהנהגה על ישובים עבריים: המנמה היא פוליטית ותגנית.</p>	<p>* בריטניה בלחץ האזוריים בארופה. ובארץ ישראל מחפשת דרכים להסתלק מהתחייבותה בהצטרות בלפור. * היהודים מקבלים את הצעת החלוקה (בלית ברירה).</p>	<p>* מאסף להרחבת מפת התושבות על ידי תכנון ישובים באזורים חדשים ומרוחקים מן המרכז.</p>	<p>תומה ומנדל (1936)</p>	

מונחים	דמויות	מיקוד	תהליך היסטורי	אירועים/נושאים	תקופה
<ul style="list-style-type: none"> * אציל * תעלה * מרטיאקט 	<ul style="list-style-type: none"> * צדציל * רוזולט * סטאלן * [* משבס איימן] 	<ul style="list-style-type: none"> * ויכוח פנימי ביטור על דרכי התגובה לבריסים ולעובדים. משתבר שאי-אפשר לסמוך יותר על בריטניה. * ער הספר הלבן האמין ז'ב היישוב בארץ להיצור בבריטניה. לאשונה הסתבר שצריך להפיש דרכים להמשך בניין הבית הלאומי <u>למרת</u> מדיניותה של בריטניה. * כמתגבר להגבלת העלייה והתזנישות. 	<ul style="list-style-type: none"> * הסתלקות מכל מחויבות לישוב היהודי. הגבלת עלייה, הגבלת הכישרת קרעות והתחייבות להקמת מדינה פלשתינאית תוך 10 שנים. * המוסד לעלייה ב' * צדציל מנהל מדיניות חו-משמעית אנוני במניה ואנוני הסכמי צמברליין בתוך המלחמה. * אידאולוגיה נאצית של שליטה על עמים נחותים ויסדר חדש" בעולם. * "סדר חדש" באסיה על פי הפנים. * משתבר שהתשתית הסטנדרטית העדיפה של המדיניות התקופתית אינה יכולה לעמוד לאורך זמן. * תבוסת מדינות הציר לא רק בפן הצבאי (נאווה), שליטה, קדישה טוטלית, כלכלית וכו'. 	<ul style="list-style-type: none"> * <u>במסגרת האציל (1937)</u> * <u>הספר הלבן - מקדונלד (1939)</u> 	<ul style="list-style-type: none"> * כיבוש אירופה על-ידי גרמניה. * כניסת ארצות הברית למלחמה, דצמבר 1941. * ססלענד ואל עלמין קרבות מסמני מפנה ב-1942. * שחרור הדודני מהכניש המרמני והפני תבוסה.
<ul style="list-style-type: none"> * בנות הברית * מדינות הציר * פול תרבר * פצצת אטום 		<ul style="list-style-type: none"> * מלחמה טוטלית בסטנדרט מודרנית. * אירופה מכוסה, מוכה, הרסה ושטוה. * אחרות המדינות הדמוקרטיות נבד השולטות הטאצים. * הצדק והחזרת מפגעים. 			<ul style="list-style-type: none"> * <u>מלחמת העולם</u> * ת-1 1945-1939

מונחים	זמניות	מיקוד	תהליך היסטורי	אירועים/נושאים	תקופה
<ul style="list-style-type: none"> * מעצמה * מלחמה קרה 		<ul style="list-style-type: none"> * העולם משתנה לאור המלחמה שישו מחוץ. * קיצוב העולם בין שני המעצמות מוביל למלחמה קטנה. * אימת האטום (מאז ואימן). 	<ul style="list-style-type: none"> * היווצרות געשי העולם השלישי היבולתי מודרנית [למשל חרות]. 	<ul style="list-style-type: none"> * היגיוניות מעצמות העל: - ארצות הברית - ברית המועצות. 	<ul style="list-style-type: none"> * משהטעני גינרברג.
<ul style="list-style-type: none"> * טלאי צהוב * הפתרון הסופי * גיטו * גיטו ורשה * מחנות השמדה (אשוויץ) * פריטזינגים 	<ul style="list-style-type: none"> * היסלר * הומלד * אייכמן 	<ul style="list-style-type: none"> * ייחודיותה של השואה בשילוב העלבי של אידיואולוגיות היסול עם טכנולוגיה משוכללת. * גם במאון כוחות בלתי אפשרי ניתן לבלות עמידה איתנה והתנגדות. * שמירה על צלם (ספורי גברת רוח): * יאנוש קורצ'אק לדוגמה. - ארגון חיי היהודים בתוך הגיטאות (הפיקת הנגסו לקהילה זוטא). * ניסיונות הצלה מצד הישוב בארץ (שליחים של עליית הנוער והצנחנים). 	<ul style="list-style-type: none"> * ייחודיותה של האידיואולוגיה הנאצית כנגד היהודים בשלבים. * היסול החלק הארי של יהדות אירופה. 	<ul style="list-style-type: none"> * שואת יהודי אירופה ובפרט המעצמות * ריכוז יהודים בגיטאות (בנידודים). * הפתרון הסופי: היסול שיטתי של יהודים בעיקר במחנות השמדה. 	<ul style="list-style-type: none"> * גילויי התנגדות של יהודים: - מרידות בגטאות - תפקיד תנועות הנוער באירופה - ניסיונות הצלה של הצנחנים.
<ul style="list-style-type: none"> * גבורה רוחנית * עליית הנוער * צנחנים * יד ושם * חסידי אומות העולם * חוק לעשיית דין באצנים ובעווריותם (בארץ) * יום הזיכרון לשואה ולגבורה 	<ul style="list-style-type: none"> * מדרכי אנגלביץ * אנה פריק * אבא קובנר * יאנוש קורצ'אק * חנה סנש 				<ul style="list-style-type: none"> * סיים המלחמה מאי 1945 אוגוסט 1945

מושגים	דמויות	מיקוד	תהליך היסטורי	איוועים/נושאים	תקופה
<ul style="list-style-type: none"> * מחרתות * הנגה * אציל * לחיי 	<p>האנניה "אקסודוס"</p>	<ul style="list-style-type: none"> * התארגנות בלתי לגאלית של מחרתות ונצרת בשל היעדר שלטון חוקי יחודי, ובעל קיים שלטון זר בארץ. רוב היישוב היהודי ממוים להגנה ומינעטון השתייך לאציל וללחי. 	<ul style="list-style-type: none"> * התנבשות כוחות המגן העקריים בארץ: הגנת, אציל, לחיי. * המאבק לעלייה חופשית. 	<ul style="list-style-type: none"> * המאבק המפיל של היישוב בארץ: - שיתוף עם הבריטים תוך התנגדות למלחמה בנאצים. - מאבק בבריטים כנגד הספר הלגן: העפלה. 	<p>1947/8-1939 המדינה בדרך</p>
<ul style="list-style-type: none"> * סרטיפיקטים * תעלה * לאלי * שארית פליטה * מתנת סגורים * בקפריסין 	<ul style="list-style-type: none"> * "עלרם בנאצים כאילו אין ספר לבן, וטאבק בבריטים כאילו אין מלחמה באירופה" (בן גוריון). * ארץ ישראל חסומה בפני שארית הפליטה על ידי הבריטים. * הקמת המוסד לעלייה ב לשם העלאת שארית הפליטה מאירופה. 	<ul style="list-style-type: none"> * הבריטים מנעו מיהודים וניצולי שואה לעלות ולהיכנס לארץ ישראל. * תעלה לארץ נמשכת למרות ההתנגדות שילוח מעפלים לקפריסין. * שילוח אניות מעפלים חדרה לאירופה ("אקסודוס"). 	<ul style="list-style-type: none"> * תעלה * עלייה בלתי לגאלית לארץ ישראל * גירוש מעפלים לקפריסין. 		

מושגים	זמניות	מיקוד	תהליך היסטורי	אירועים/נושאים	תקופה
<ul style="list-style-type: none"> * כ"ט בנובמבר * אר"ם * תכנית החלוקה 	<ul style="list-style-type: none"> * ינאל אלון * מנחם בגין 	<ul style="list-style-type: none"> * היישוב במאבק כנגד המדיניות המדינית האנטי ציונית: המוד נד תכרטיסים. * הברזים בדרג פטור של המסחרות לגבי גידוש הברזים מארץ ישראל, והספת מדינה עצמאית לעם היהודי. * חשיבות ההכרה הבינלאומית להקמת המדינה לעם היהודי בארץ ישראל. * העמקת התהום בין היישוב היהודי לבין העולם הערבי. * תחושת האחרות שמאפיינת את העם בארץ ובגולה בעקבות ההצבעה באר"ם. 	<ul style="list-style-type: none"> * מדיניות עוינת של בריטניה כלפי היישוב בארץ בעיקר נגד הכוחות הלוחמים. * העמקת הפער בין בריטניה לבין המנוחה הציונית בכלל. * עימותים בין ההגנה לאצ"ל ולפ"ח. * עמי העולם מכירים רשמית בקשר היהיסטורי בין עם ישראל לארצו. * סירוב הערבים להכיר בהחלטת האו"ם לחלוקת ארץ ישראל * נעדרת ארצות הברית. * נעדרת ברית המועצות. 	<ul style="list-style-type: none"> * <u>המאבק למשך תשס"ב</u> <u>המדינה.</u> * <u>בתלנית עצרת תאומים</u> <u>המאמנות על החלוקה</u> <u>והקמת מדינת יהודית</u> 29.11.47 	

משגים	זמניות	מיקוד	תהליך היסטורי	אירועים/נושאים	תקופה
<ul style="list-style-type: none"> * עצמאות * מגילת העצמאות * חוק השבות * שלוש השוונות * צה"ל 	<p>בן גוריון</p>	<ul style="list-style-type: none"> * הקמת מדינת ישראל כמקודדת מפה בתולדות האם היהודי מבחינה מדינית, לאומית, חברתית וחברתית. * מגילת העצמאות: זכות היסטורית של העם היהודי ושוויון זכויות חברתי ומדיני לכל אזרחי. * הקרבות על ירושלים והפרדוקר. * קרב על דרכי גישה. * קביעת גבולות מדינת ישראל על-פי הסכמי שביתת הנשק. 	<ul style="list-style-type: none"> * עלייה מסיבית של שארית הפליטה. * מלחמה של מעטים דלים באמצעים מול רבים עד הניצחון. * מגמת השלום של ישראל נדחית על ידי מדינות ערב. * חוק השבות. 	<ul style="list-style-type: none"> * הכרזת העצמאות והמדינה. * סיום המנדט הבריטי. * מגילת העצמאות. * פלישת צבאות מדינות ערב. * מלחמת העצמאות. * הקמת צה"ל. * הכרזת ירושלים כבירת ישראל. * הקמת מוסדות השלטון המרכזי. 	<p>1948 הכרזת המדינה חי באייר תשי"ח 1949</p>
<ul style="list-style-type: none"> * מיוזג גלויות * מעברות 		<ul style="list-style-type: none"> * מיוזג גלויות. * נכסו בין העלויות בכל המקומות. * קש"י קליטה והסתגלות חברתית, תרבותית וכלכלית. * פערם בין עדה"ם למרות או כמוצאה ממדיניות השילוב. 	<ul style="list-style-type: none"> * קליטת עלייה הנמשכת עד היום במדינת ישראל. * בעיות ביכור ההיגיון. 	<ul style="list-style-type: none"> * סיום מלחמת העצמאות והפסדו שביחוד הושג. * עלייה המונית. * חיטול גלויות ארצות האיסלם. 	<p>המדינה שלנו עלייה המונית ממערב וממזרח</p>

מושגים	זמניות	מיקוד	תהליך היסטורי	אירועים/נושאים	תקופה
<ul style="list-style-type: none"> * עיירות פתוח * גני * פקסיו חלוקה * מפעלי דחק * עבודה יזומה * משק חופשי * עצמאות כלכלית * כלכלה מרכזית 	<ul style="list-style-type: none"> * דימונה * אשדוד * מעלות * משבי החר * מפעלי כור * כימיקלים * לשראל * מפעלי סקסטיל 	<ul style="list-style-type: none"> * הקמת ערי עולים ומושבי עולים רבים בכל אזורי הארץ. * סוג חדש של התיישבות: עיירת פתוח. * מצוקה כלכלית ומסור. * חלוקת פקסיו תלשים ומזון לצורך אספקה מרכזית של מזון. * קשיים בהשגת לבנת בתרבות הישראלית (שפה, לימודים, חברה). 	<ul style="list-style-type: none"> * פיזור אוכלוסיית העולים על פני הארץ - חלקם ביישובים חדשים ומזווג חלק מהם ביישובים קיימים. * ריכוז הטופול בהספקת מזון, דיור ועבודה לאוכלוסייה. * מרכז ביצירת מקומות עבודה. * תהליך איטי במעבר לשוק החופשי. 	<ul style="list-style-type: none"> * <u>התיישבות, תפוצות, כלכלה ותעשייה.</u> * <u>שפת חניכה.</u> 	<ul style="list-style-type: none"> * <u>אמנת התעשייה</u>
<ul style="list-style-type: none"> * הכרת המערבי 	<ul style="list-style-type: none"> * משה דיין * יצחק רבין * עבדול נאצר 	<ul style="list-style-type: none"> * עדיין אין הערבים הפלשתינאים מובנים לדבר שלום עם ערבים שוראל. * קונגו בין יצאם ליום באנלוסייה החוחים בארץ. * העיר שחברכה לה יחדיו. * משמעות ירושלים המאוחדת לעם היהודי, ובעיקר הכרת המערבי. 	<ul style="list-style-type: none"> * נצטרך מזהיר: שינוי גדול בגבולות ישראל * גדול עצום בשטח המדינה (יהודה, שומרון, עזה, המלך וסיני). * שלטון על אוכלוסייה ערבית. * התיישבות יהודית באזורי יהודה, שומרון ועזה. * שחרור ירושלים כולה. 	<ul style="list-style-type: none"> * <u>מלחמת ששת הימים</u> * <u>המערבים מניעים מעבר אוניות ישראליות בים סוף [נתום ב'1967]</u> * <u>פרצה מלחמה בין ישראל לבין מדינות ערב הסמוכות (מצרים, סוריה וירדן).</u> 	<ul style="list-style-type: none"> * <u>החריפה בסכסוך</u> * <u>המתדיר ערב</u> * <u>1967</u>

מושגים	זמניות	מיקוד	תהליך היסטורי	אירועים/נושאים	תקופה
<ul style="list-style-type: none"> * י"קפף דויד" * פניני יישובים * החזרת שטחים 	<ul style="list-style-type: none"> * מנחם בגין * אטאר סאדאת * קטיוג'ד 	<ul style="list-style-type: none"> * מלחמת אגן פתחת בעיית סביבות, חן רק מחריפת אותן. * אחיל מוח בעיית ביטחון או לא ביטחון פוליטיון * שיליו במכה הפוליטית בארץ * נחמלוציציה ואפשרויות שגשוג כלכלי בעקבות השלום עם מצרים. 	<ul style="list-style-type: none"> * ההפתעה והמלחמה הקשה, תחושת הדישג הסובייקטיבית של המצרים במה לעשיית השלום. * בזכות מצב ה"תיקו" נעשה השלום עם מצרים (התערבות ארצות הברית מסייעת לשלום). * החזרת שיני כולו למצרים. 	<ul style="list-style-type: none"> * <u>מלחמת גום כפור בתש"ל</u> * <u>השלום עם מצרים</u> * נשיא מצרים אנואר סאדאת בא לבקוור ממלכתו בירושלים לשחות שלום. 	1973
<ul style="list-style-type: none"> * אש"ף * טרוריסט * אוטונמיה 	<ul style="list-style-type: none"> * יאסר עראפת * מכאריק 	<ul style="list-style-type: none"> חתימה על הסכמי שלום עם אויבים: * חשיבות השלום לפני ולכלל. * המוגדרים לחסמי השלום: מכה ומוחץ * קשיים ביישום האוטונומיה. 	<ul style="list-style-type: none"> יעזר ויריח תחילה" * הידברות עם מדינות האיג' הגובלות בישראל. 	<ul style="list-style-type: none"> * <u>הסכמי האוטונומיה עם אש"ף</u> * <u>הסכם אי לחמיה עם ג'ו</u> 	1994

טבלאות הפריסה של נושאי הלימוד בתכנית המינימום

מיונים	דמויות	מיקוד	תהליך היסטורי	אירועים/נושאים	תקופה
<ul style="list-style-type: none"> * התחרות כורש * התובלת 	<ul style="list-style-type: none"> * עורא * נחמיה * כורש 	<ul style="list-style-type: none"> * תיאור חי החתים בארץ ישראל * בית-המקדש מרכז דתי ורוחני בארץ ישראל. * בניית חומה להגנת ירושלים. 	<ul style="list-style-type: none"> * חזרה והתחדשות היישוב בארץ ישראל * חידוש ויישום חוקי התורה. 	<ul style="list-style-type: none"> * התחרת כורש מלך פרס * שיבת ציון * בניין בית המקדש השני. 	<ul style="list-style-type: none"> * התחרת כורש מלך פרס * שיבת ציון * בניין בית המקדש השני.
<ul style="list-style-type: none"> * דנשיקטייה * אילימפידה * תיאטרון * פליס 		<ul style="list-style-type: none"> * האמונה באלים רבים והמיתולוגיה היוונית. * היוונים מקיימים משטר דמוקרטי לראשונה בעולם. * פיתוח תרבות עשירה: <ul style="list-style-type: none"> - אמנות - ספרות - תיאטרון - ספרים - אמונת המלחמה. 	<ul style="list-style-type: none"> * הקמת ה"פוליס" היוונית ועל בסיס של חברת סוחרות. 	<ul style="list-style-type: none"> * איתנה כדוגמה לפוליס. 	<ul style="list-style-type: none"> * איתנה כדוגמה לפוליס.
<ul style="list-style-type: none"> * התייונות * גזרת שמד * קדוש השם 	<ul style="list-style-type: none"> * אנטיוכוס (אפיפנס) * מנתהיו * יחודה תמכבי 	<ul style="list-style-type: none"> * תהליך התייונות חוביל לפילוג עם. התנגשות בין מסורת ישראל לבין האלילות היוונית. * החתים נאבקים על חופש חדת היהודית ועל עצמאות. * קדוש השם. 	<ul style="list-style-type: none"> * תהליך התייונות אצל היהודים בארץ. גזרת שמד של היוונים נגד היהודים ועבודה זרה. * המרד שהוביל למדינת החשמונאים העצמאית. * חזרה לעבודת הקודש בבית המקדש. 	<ul style="list-style-type: none"> * מרד החשמונאים. * מדינת החתים. * שחרור ירושלים מלחי היוונים וסיוח בית המקדש. 	<ul style="list-style-type: none"> * מרד החשמונאים

תקופה	תחילת היסטורי	תהליך היסטורי	מיקוד	דמויות	מושגים
תנאים	* ארץ ישראל תחת כיבוש זרמי. * הופעת ישו והשליחים [נושא הנצרות ירחב בהמשך].	* תסיסה ומרדדת היהודים ברומאים. * כישלון המרד.	* תסיסה כנגד כל הסיכויים, מעטים מול רבים. * משמעות חורבן בית שני. * סמל מצדה.	* יוליוס קיסר * ישו הנצרי	* אימפריה-מעצמה
חורבן בית שני	* המרד הגדול * חורבן בית שני. * נפילת מצדה.	* המרכז ביבנה מהווה מקדש לחיים יהודיים במקום המקדש שחרב. * כישלון המרד.	* בית המדרש, כמרכז תורה והלכה ביחודות, הפך להיות עמוד התווך לחיים היהודיים. * פניית הרומאים במנהגות הרוחניות (עניין רב עקיבא).	* טיטוס * יוחנן מגוש-חלב * אלעזר בן יאיר	* קנאים * מתונים * מצדה
המרכז ביבנה	* המרכז ביבנה. * מרד בר-כוכבא.	* המרכז ביבנה גובש בלמ-הביניים. * אחרות אירופה תחת הכנסייה. * הנצרות השלטת רודפת את היילא נוצרים".	* השפעת ישו "היהודי" מנצרת על העולם הרחב. * הנצרות מהווה את הגורם המלכד בתקופה של התרופפות המשטר. * עמדה שלילית של הכנסייה כלפי היהודים ממוקדת בהשפלתם. * יחס ההמון כלפי היהודים היה אלים.	* רבי יוחנן * רבי-זבאי * רבי עקיבא * בר כוכבא	* תורה שבבל פה * בית מדרש * תורה שבבל פה
התפשטות הנצרות	* הנצרות התפשטה באירופה. * מסעי חלב.			* ישו הנצרי	* ימי הביניים * חלב * חברת החדשה * הכנסייה הנצרית

מיון	מיון	מיון	מיון	מיון	מיון	מיון	מיון	
<ul style="list-style-type: none"> * קוראן * מספר * גיחוד 	<ul style="list-style-type: none"> * מרחוק 	<ul style="list-style-type: none"> * האיסלם היה סובלני כלפי היהודים בארצותיו. * האיסלם כמו הנצרות רואה את עצמה כיושרת ליחדות - אמנה באל אחד באמצעות חגיגת מוחמד. 	<ul style="list-style-type: none"> * האיסלם משתלש במלחמה על אזור המזרח התיכון. 	<ul style="list-style-type: none"> * האיסלם עם מוחמד. * התפשטות האיסלם. 	<ul style="list-style-type: none"> * תורת האתח. 	<ul style="list-style-type: none"> * האיסלם 	<ul style="list-style-type: none"> * תורת האתח 	
<ul style="list-style-type: none"> * תורת האתח 	<ul style="list-style-type: none"> * רבי משה בן-מימון * יהודה הלוי * ר' שמואל הנגיד 	<ul style="list-style-type: none"> * יצירה חילונית ודתית, מוציאת ואמנותית (שירה, דקדוק, אסתטונימיות). * הרמב"ם מנהיג רוחני של כלל ישראל תופעת האנוסים. * קידוש השם * משפעות הגירוש. 	<ul style="list-style-type: none"> * פריחה של יהודים תחת שלטון מסלמי, ושיתוף פעולה עמו. * יהודים משמשים בתפקידים מדיניים וצבאיים תחת השלטון המוסלמי. * השלמת הכיבוש הנצרי בספרד מביא לגירוש היהודים ממנה. * לחץ המצרים להמרת דת אצל היהודים. 	<ul style="list-style-type: none"> * האתח במרכז. * גילוי אמריקה. * גילוי חדר ליהודי. * המצאת מכונת הדפוס. * המצאת טכנולוגיות. * התפתחות חינוך ומיסוד. * התפתחות האסטרונומיה. 	<ul style="list-style-type: none"> * קולומבוס * נווט * מצפן * טלסקופ * מכונת טיפה * סיפור התפתח 	<ul style="list-style-type: none"> * קולומבוס * גוטנברג * לאונרדו דה וינצ'י * גלילאו 	<ul style="list-style-type: none"> * הודו מאבדת מתישבותה המרכזית. ובמקומה תופס האדם מקום מרכזי בתקופה המודרנית. * משפעות גילוי אמריקה לעולם כולו. * מיפוי יבשות חדשות ודרגתי-ים. * הדפוס מהווה בסיס התפתחות בכל התחומים ובעיקר בתקשורת. * התפתחות חינוך האנושי - דמויות אנוש במקום ציור קדושים. 	<ul style="list-style-type: none"> * קולומבוס * גוטנברג * לאונרדו דה וינצ'י * גלילאו

מונחים	זמניות	מיקוד	תהליך היסטורי	אירועים/נושאים	תקופה
<ul style="list-style-type: none"> * חרות * שוויון * מהפכה * חקיקה * זכויות טבעיות * קיסור * חשפול 		<ul style="list-style-type: none"> * זכויות טבעיות, לכל אדם באשר הוא מרגע הולדו, לחופש וחירות. * זכויות טבעיות לחופש וחירות של כל אומה. * היווצרות מעמדות חדשים: מעמד בנינו ומעמד הפועלים בניקו. * פיתוח באמצעות ההמצאות של קיסור חשפול. * הממנוח במרכז, האדם הופך "בורג". 	<ul style="list-style-type: none"> * התמוטטות שלטון מלוכני - העברת השלטון לידו העם. * מבטו מלאכה צעירים מתפספסת תעשייה מודרנית (טכנולוגיה מודרנית) בבת-חדושת ענקיים. * מעבר מהתנגשות פורית לעירונית. 	<ul style="list-style-type: none"> * מהפכה תעשייתית. 	<ul style="list-style-type: none"> עידן המהפכות מהפכות חידויות
<ul style="list-style-type: none"> * חסינות * ממשות * דביקות 	<ul style="list-style-type: none"> * רבי ישראל בעל שם טוב הבעשייט 	<ul style="list-style-type: none"> * דרך חדשה ביחודת לעבודת האלהים. * היהודים הפשוטים, "עמך" שלא יכלו לעסוק במורה, מאז תחילת למדנות במפילה, בשמחה, בדיקות, באהבת ה', באהבת ארץ ישראל - ומכאן התעמקה מצוות "ישוב ארץ ישראל". 	<ul style="list-style-type: none"> * מצב היהודים במזרח אירופה יורד כלכלית ופוליטית. * היווצרות החסידות כולם נגיד לרבנות והלמדנות. 	<ul style="list-style-type: none"> גידולים במזרח אירופה * החסידות 	<ul style="list-style-type: none"> מאות 18-19
<ul style="list-style-type: none"> * חידוש השפה העברית 		<ul style="list-style-type: none"> * דגש על השתלבות במורה דרך לימודים כלליים ומנהגי החברה. * התחדשות העברית כשון תקשורתית וטפרות חילונית (ראשית הספרות העברית החדשה). 	<ul style="list-style-type: none"> * החשכלה מהווה תגובת שגבת ביחודות לרעיונות ממערב אירופה. 	<ul style="list-style-type: none"> * החשכלה. 	

מושגים	זמניות	מיקוד	תהליך היסטורי	אירועים/נושאים	תקופה
<ul style="list-style-type: none"> * אמניספיציה * השכלה * התבוללות 		<ul style="list-style-type: none"> * לכאורה, על פי החוק זכותם של היהודים, ללמוד בבתי-ספר כלליים, לעבוד ולגור בכל מקום ובמציאות זה לא התממש. * משמעות נוספת לחרות הייתה שום היהודים הופכים מנווני המלך לאזרחים. * לראשונה מתעוררת גם סכנה להתבוללות. 	<ul style="list-style-type: none"> * לראשונה - הכרה בזכותם של היהודים לשוויון זכויות בחוקה בארצות הברית במערב ובמרכז אירופה. 	<p><u>ימדים במערב אירופה</u> אמניספיציה ליהודים.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> * רוטשילדים של המזרח 	<ul style="list-style-type: none"> * משפחת שרון * משפחת אבו-חליא 	<ul style="list-style-type: none"> * אחריות בעולם המוסלמי בסובלנות כלפי קהילות שהיו עגום למרות השפורה על הייחוד היהודי. * היהודים עסקו במלאכה ובמסחר גם בין לאומי (זכות הקשרים בין היהודים). * רוטשילדים של המזרח. * נחס חם לציון של יהדות זו. 	<ul style="list-style-type: none"> * מאז גירוש ספרד גדלו קהילות יהדות הפזורה בארצות האיסלם ובאימפריה העות'מאנית. * כניסת יהודים למסחר ביים-התיכוני. * לאורך כל השנים קיימת עלייה מתמדת לארץ ישראל. 	<p><u>יהודים בארצות האסלם</u></p>	<p>לארץ לתכנון ולפיתוח תכניות לימודים</p>
<ul style="list-style-type: none"> * אנטישמיות * התבוללות 		<ul style="list-style-type: none"> * היהודים ניסו להשתלב ולהדמות לגויים. מנחה זו עוררה את השנאה כלפיהם מכיוון חדש - שהיא התייחסות אל היהודים כאל גזע נחות. השנאה ליהודים היא גזענית. 	<ul style="list-style-type: none"> * האמניספיציה שהאיזבה מלידה את האמניספיציות המודרניות. 	<p><u>באמניספיציות במערב</u> ובמרכז אירופה נמשכת.</p>	

מקופה	אירועים/נושאים	תהליך היסטורי	מיקוד	זמניות	משגים
	<ul style="list-style-type: none"> * עלילת דרייפוס. <u>אנטישמיות במזרח</u> * סופת בנגב - פגיעות בדרום מזרח רוסיה. * <u>תגלית</u> יהודים במזרח אירופה. 	<ul style="list-style-type: none"> * החוזי הופך לשעיר לעזאזל במאבקים פנימיים של קבוצות שונות בתוך מדינות שונות באירופה. * החתונות המדיניות האנטי יהודיות של השלטון הצרפתי. * יערי החגיגה: רובן לארצות הברית ומיעוט לארץ ישראל. 	<ul style="list-style-type: none"> * במזרח אירופ נותרה האנטישמיות המסורתית שגילוייה היו פגיעות. המפה הדמוגרפית משתנה. 	<ul style="list-style-type: none"> * דרייפוס 	<ul style="list-style-type: none"> * פגיעות
	<ul style="list-style-type: none"> (חזרה על משפט דרייפוס סופת בנגב). * תגובות על האנטישמיות. * הקונגרס הציוני בברל. 	<ul style="list-style-type: none"> * החתונות המדיניות - תנועת חיבת ציון. * ראשיתה של הציונות המדינית. 	<ul style="list-style-type: none"> * פרשת דרייפוס האנטישמיות מחוים מנוף לפעילות הציונית לאחר מכן. כמיתת החרות לצאלה בציון. * תחושת האחדות של העם היהודי. 	<ul style="list-style-type: none"> * ב.ג. הרצל 	<ul style="list-style-type: none"> * קונגרס * תכנית בל * ציונות מדינית * "אם תרצו אין זו אגדה"

מנשגים	זמניות	מיקוד	תהליך היסטורי	אירועים/נושאים	תקופה
<ul style="list-style-type: none"> * מושבת 	<ul style="list-style-type: none"> * משה מוניטיפורי * חברון רטשילד 	<ul style="list-style-type: none"> * עידוד למודרניזציה של ירושלים. * מושג חדש בתרבות היהודית: איבר יהודי בישראל. * ראשוניות תעלייה הראשונה. 	<ul style="list-style-type: none"> * הרחבת ההתיישבות החקלאית בארץ ישראל והקמת מושבות נפתח תקווה, ראשון לציון, זכרון יעקב, רחובות, חדרה. * קשיים בתיים ויום ועזרת חברון רטשילד. 	<ul style="list-style-type: none"> * היישוב הישן בארץ. * ראשית היציאה מהתנאים * תעליית הראשונה 	<ul style="list-style-type: none"> 1882 עד תחילת מכתומות 1904-1929 תעליית
<ul style="list-style-type: none"> * "השומו"ר * קיבוץ, קבוצה * מושב 	<ul style="list-style-type: none"> * ברל כצנלסון * א.ד. גורדון 	<ul style="list-style-type: none"> * תודעת השליחות העיקרית של בל"ש: הכנת הקרקע לעם כולו * תחילת השפה העברית כשפה מדוברת. * הנחת תשתית לחברה הארץ ישראלית: <ul style="list-style-type: none"> - כביש עבודה עברית - כביש השמורה העברית - השתלטות על השפה העברית. * התיישבות שיתופית - קיבוץ, מושב. * מאפייני עליית יהדות תימן. 	<ul style="list-style-type: none"> * התחדשות עלייה בעקבות פרוט קלינג. * תנועות סוציאליסטיות יהודיות ברדסיה הזינו את תעלייה השנייה: ראש עצמם כאגידות לאיכרים של תעלייה הראשונה. 	<ul style="list-style-type: none"> * עלייה שנייה (35,000) * התיישבות תלוצית (נדגניה, נהלל). 	<ul style="list-style-type: none"> תמשך 1914-1904
<ul style="list-style-type: none"> * אחוזת בית 	<ul style="list-style-type: none"> * ד. בן-גוריון 	<ul style="list-style-type: none"> * שניניים בריכוזים ובאופי החתיישיבות. * שניניים במבנה הכלכלי של היישוב. * התפתחות תשתית טכנולוגית ותחבורתית. * היווצרות תחילת העברי בארץ ישראל. 	<ul style="list-style-type: none"> * הקמת חברה בראש * היווצרות תשתית לקומות מדינה לעתיד ליהודים בארץ ישראל. 	<ul style="list-style-type: none"> * עליית יהודי תימן. * הקמת העיר תל אביב. 	<ul style="list-style-type: none"> תוצאות תעלייה הראשונה והשנייה בארץ ישראל

תקופה	אירועים/נושאים	תהליך היסטורי	מיקוד	זמניות	מנשגים
1914-1918 <u>מלחמת העולם</u> <u>הראשונה ותוצאותיה.</u> <u>האשמה והיישוב בארץ</u> <u>במלחמה.</u> <u>כניבת ארץ ישראל</u> <u>על ידי בריטניה מדי</u> <u>התורכים.</u> <u>בארץ</u>	* מלחמת העולם הראשונה ותוצאותיה. * בעיית היישוב בארץ במלחמה. * כניבת ארץ ישראל על ידי בריטניה מדי התורכים.	* ערעור יסודות הקיום הכלכלי, הביטחוני והפוליטי של היישוב בארץ. * תורכיה מתעטטת והפרק העות'מאני של ארץ ישראל מסתיים.	* תביסת גרמניה ונספוחותיה (תורכיה). * למרות השלום הכפוי על גרמניה לא היו השותפים המנוחים מרוצים מהסכמי השלום. מתחיל לנבוט זרע של מלחמת העולם השנייה. * מודיעין עברי של קבוצה קטנה - ניל"ג - מסייע לבריטים בכיבוש הארץ מדי התורכים. * לאחר הכיבוש מתבסס השלטון הבריטי בארץ ישראל.	* משפחת אהרונסון * אלנבי	* ניל"ג (נצח ישראל לא ישקר)
1917 הצהרת בלפור המנדט הבריטי (1920-1922)	* הצהרת בלפור. * מנדט בריטי בארץ.	* במסגרת המנדט הבריטי נפתחת הדרך ללימוד מטרת הציונות. * השלטון הבריטי הניח תשתית פיזית וחוקית לחיים של בית לאומי.	* הכרה בריטית ובי לאומית בכותם של היהודים לחיות בארץ ישראל. זוה הוא מימוש השאיפה הציונית. * המנדט הבריטי היה חייב ליישוב לצורך גידול, צמיחה וארגון. למרות ניגודי העמדות שנתגלו. * היהודים ניצלו את הבסיס המודרני לחיים לאומיים אשר למדו מהבריטים.	* וייזמן * בלפור	* בנת לאומי * מנדט * נציב עליון * מוסדות לאומיים

תקופה	אירועים/נושאים	תהליך היסטורי	מיקוד	זמניות	מונחים
1919-1939 התפתחות היישוב (מבוקשפת הממרט המליטי)	נמשכות העליות לארץ ישראל. * העלייה השלישית (1919-1923)	* עלייה חלוצית ברובה, שעסקה בייבוש ביצות, סליפת כבישים, מכשרת ארמות לחקלאות, ובהקמת יישובים חקלאיים חדשים בעיקר בעמק יזרעאל	* תודעה של הליכה לפני המחנה להכת הקרקע לאאלת. * נמשך תהליך יישוב הארץ בעיקר בסקטור החקלאי. * המיתוס של סדרמפלוד. * שפירות "המאורעות" הולכת ותוכפת: 1927, 1929 בחברון המאורעות החמורים ביותר, 1936... [הרחבה במשא הסכסוך הערבי ישראלי יפיע מאוחר יותר].	* מלוציות * מאורעות * סדרמפלוד	* חלוציות * מאורעות
1939-1933 יחודים בגרמניה ובארץ ישראל בשנים 1933-1939	* עליות המאצים (1993) * חוקי נירנברג * ליל הבדלוח	* עליות הסלר לשלטון ונפילת הדמוקרטיה בגרמניה. * ביטול אזרחותם של יהודי גרמניה. * הפדה בין יהודים לארים. * פגרום מאורגן מהווה ראשית פגיעה פצית.	* עם גדול היישוב היהודי בארץ מתגברת התנגדות הערבים לציונות ולפיטיי התערות של היהודים בארץ.	* היסלר * נאצים * חוקי נירנברג * גסטאפ	* נאצים * חוקי נירנברג * גסטאפ
בארץ	הסכסוך היהודי-ערבי	* מאז ראשית היישוב היהודי החדש בארץ ישראל מתפתח סכסוך בין שני העמים התובענים זכות על הארץ. התפציות בולטות= מאורעות התרחשו ב-1920-21 - המיקד ביפו ב-1929 - המוקד בחברון ב-1963 - בכל הארץ ובעיקר בדרום.			

מקופה	אירועים/נושאים	תהליך היסטורי	מיקוד	זמניות	מונחים
	<ul style="list-style-type: none"> * כביש אירופה כולה על ידי גרמניה חופך למלחמת עולם. 	<ul style="list-style-type: none"> * ממשלת המנדט הבריטי מחויבת בהצעת פתרונות שונים לסכסוך היהודי-ערבי: - חלוקת חבלתה לארץ. - הצעת חלוקת הארץ. * הסתלקות מכל מחויבות ליישוב היהודי. הגבלת עליית, רכישת קרקעות והתחייבות להקמת מדינה פלשתינאית תוך 10 שנים. * התאגדות היישוב להתנוונות בפני הפועות. * מאבק להרחבת מפת ההתגיישות על ידי תכנון ״שובים חדשים ומרחוקים מהמבא. 	<ul style="list-style-type: none"> * מלחמה טוטלית בסטלינאנה מודרנית. * אירופה מובסת, מוכת, היססה ושטויה. 	<ul style="list-style-type: none"> * היטלר * צ'רצ'יל * סטאלין 	<ul style="list-style-type: none"> * בנות הברית * מדינות הציר * פצצת האטום
	<ul style="list-style-type: none"> * ניצחון בנות הברית. 	<ul style="list-style-type: none"> * המגמה היא פוליטית והגנתית. עבריים: 	<ul style="list-style-type: none"> * סגנון חדש להקמה ולהגנה על יישובים 	<ul style="list-style-type: none"> * בן-גוריון 	<ul style="list-style-type: none"> * ״תגנה״
	<ul style="list-style-type: none"> * 8-2 במאי 1945 כניעת גרמניה התבוסה כללית. * משפטי נירנברג. 	<ul style="list-style-type: none"> * התגיישות גורמים את העולם כולו לכלחמה שבו פועלים שני מחנות: מדינת הציר (הדיקטטוריות): גרמניה, איטליה, יפן לעומת בנות הברית (הדמוקרטיות): אנגליה, ברית המועצות וארצות הברית וארצות רבות אחרות. 	<ul style="list-style-type: none"> * מלחמת העולם השנייה 1945-1939 		

מנשא השואה והלאה, קיימת זהות בין תכנית המילניום לתכנית המורחבת ברמה בי.

